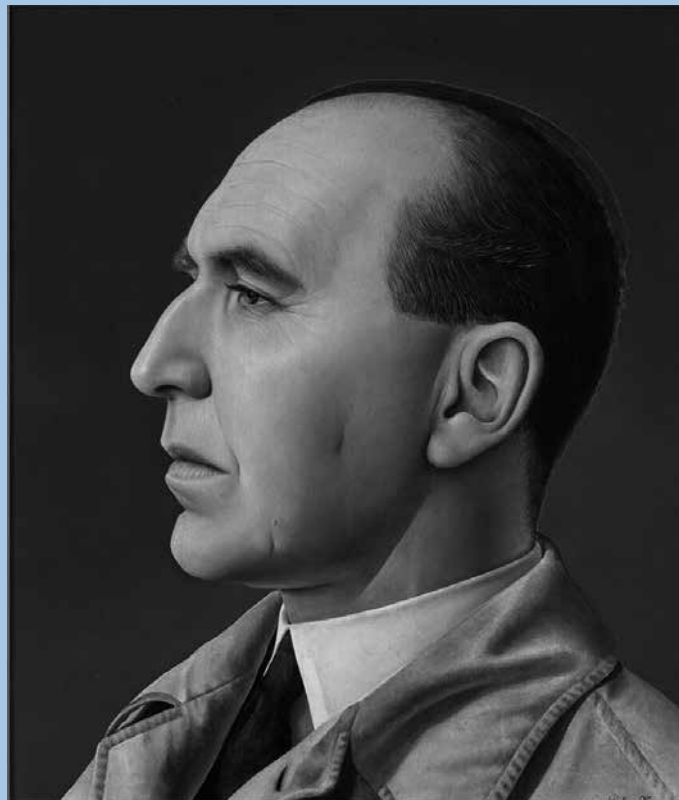

KRONIEK
VAN DE STICHTING
GESLACHT MEES

NUMMER 68 ■ JUNI 2019

VAN DE REDACTIE

De nieuwe Mezenkroniek ligt voor u. Deze Kroniek wordt ook bewaard in het gemeente archief in Rotterdam. Als mensen dit blad daar over een jaar of vijftig nog eens teruglezen, krijgen ze enigszins een idee van deze tijd.

In Engeland kon prime-minister Theresa May na meerdere pogingen geen meerderheid in het Lagerhuis vinden voor de Brexit plannen van haar kabinet. De beste oplossing lijkt een nieuw referendum, want de meningen worden steeds scherper verdeeld in het 'Verenigd' Koninkrijk. Er waren grote natuurrampen met duizenden doden zoals in India veroorzaakt door aardbevingen en tsunami's. De catastrofale brand in de Nôtre Dame in april in hartje Parijs ligt nog vers in het geheugen. Ditmaal niet veroorzaakt door een terroristische aanslag, maar door een ongeluk. In Utrecht kwamen vier mensen om bij een aanslag in een tram in maart. De oorzaak wordt nog onderzocht.

Ernstig is het nieuws, volgens de Verenigde Naties, dat er acht miljoen plant- en diersoorten met uitsterving zijn bedreigd. Dit zou de eerste massale extinctie zijn sinds het uitsterven van de dinosaurussen. Met name enkele soorten van amfibieën, insecten en vogels staan op uitsterven.

Wat de klimaat discussie betreft. Belangrijk is dat de Europese Commissie wil dat de EU een voortrekkersrol speelt bij de uitvoering van het akkoord en de inspanningen om de CO2 uitstoot terug te dringen. Uit noodzaak is er nu meer aandacht voor duurzame energie. Dit heeft onder meer tot gevolg dat er een verdubbeling is in het aantal verkochte elektrische auto's.

De economie blijft groeien. In 2019 met 2,6 procent. Dat is het zesde achtereenvolgende jaar met economische groei. De werkloosheid is stabiel laag op 3,6 %.

Op sportgebied won Frankrijk de wereldbeker voetbal ten koste van outsider Kroatië (4-2). De hockeydames behaalden de wereld titel in de finale tegen Ierland (6-0). Dit seizoen 2018-2019 is het jaar van Ajax, de Amsterdammers werden kampioen en wonnen de KNVB beker. Ook haalden ze op een haar na de Champions League finale. Een buitengewone prestatie.

Wat staat er dit jaar in de Mezenkroniek. Een bijzonder verhaal van Bea Goethart over het postume eerbetoon aan haar grootmoeder Martha Froukje Mees, omgebracht in 1945 in Ravensbrück. Vera de Lange, filmwetenschapper en publicist doet bij filminstituut Eye een onderzoek naar het 16mm film archief van mijn grootvader Jacob Mees. En schrijft daar een gedegen stuk over voor tijdschrift Gen, een blad over familiegeschiedenis. Allard Mees doet research naar de Japanse roots van zijn familie, toegespitst op voorvader Rudolf Adriaan (1837-1903). Ludo interviewt Roland Mees over de thema's Brexit en duurzaamheid. En uw eindredacteur maakt vraaggesprekken met journalist Anna Mees die nu bij de NOS werkt, de bekende documentairemaker Hedy Honigmann en eerdergenoemde Vera de Lange.

Monica Mees en Fridolien Mees-Bax zijn overleden, over hen twee In Memoria. Dan zijn er de vaste rubrieken als familieberichten, de van der Dussen Fonds aankondiging en het financiële overzicht. Een mooie mix van familieberichten, cultuur en sport.

De Mezenkroniek is zo goed als de artikelen die u instuurt. Leuke reisverhalen, goede achtergrondartikelen en ander Mezennieuws wordt met open armen ontvangen. Andere wensen, kritiek of suggesties zijn van harte welkom.

Jaap Mees, jaapmees@online.nl

Foto voorzijde: Jacob Mees door schilder Pyke Koch

colofon

BESTUUR EN COMMISSIES

penningmeester
Barend Mees
Lenculenstraat 16
6211 KR Maastricht
bmemees@hotmail.com

lid
Alexander Mees
Parklaan 36
3972 JZ Driebergen – Rijsenburg
tel. 0343-521455
amees@xs4all.nl

lid schilderijen
Joost Mees
Terbregse Rechter Rottekade 250
3055 XJ Rotterdam
tel. 06 20628657
joost.mees@mdhi.nl

lid adressenbestand/genealogie
Hans Mees
Neherpark 136
2264 ZC Leidschendam
tel. 070 3866304
jr.mees@hetnet.nl

Redactieadres Kroniek
Jaap Mees
Westhaven 24b
2801 PJ Gouda
telefoon 0182-603701
mobiel 06-48863305
jaapmees@online.nl

Stichting Geslacht Mees
Bank Mees Pierson nr. 255050593
ABN Amro nummer 255050593
IBAN-nummer: NL82ABNA0255050593
BIC-nummer: ABNANL2A

Website
Hans Mees
jr.mees@hetnet.nl
Alexander Mees
amees@xs4all.nl
Barend Mees
bmemees@hotmail.com

www.familiemees.com

FAMILIEBERICHTEN

GEBOREN:

Amsterdam, 2 september 2017: Marie Madeline Sannino, dochter van Benjamin Sannino en Alexa Justine ter Horst, kleindochter van Madelaine PhAJdr ter Horst-Mees (R11-18).

Amsterdam, 16 april 2018: Jasmijn Okine Magdalena DEdr Mees (R 13-21-5), dochter van David Emanuel WAZn (R 13-21-5) en Rosien Mees-Zuiderwijk.

Overveen, 17 februari 2019: Lasse Michiel ter Horst, zoon van Hester Annette ter Horst en Janneke Klasina Das, kleinzoon van Madelaine PhAJdr ter Horst-Mees (R11-18).

GEHUWD:

Amsterdam, 27 februari 2018: David Emanuel WAZn Mees (R 13-21-5) en Rosien Zuiderwijk, dochter van Robert Christianus Maria en Frederika Margrieta Maria Magdalena Zuiderwijk-Feitsma.

OVERLEDEN:

Danbury, Essex UK, 19 oktober 2014: Hendrik Willem Alting LAAzn Mees (G12-3), geboren 5 mei 1928 te Kediri, Oost Java, echtgenoot van Eleanor Mary Fowey Phillips.

Rotterdam, 16 maart 2018: Hubertine Johanna van Beek-Bonjer, dochter van Eduard Frederik en Johanna Francina JLLdr Bonjer-Mees (R10-6)

Rotterdam, 26 november 2018: Frederike Caroline Bax, geboren 5 april 1939, echtgenote van Boudewijn Franciscus PhAJzn Mees (R 12-16).

Den Haag, 29 april 2019: Monica Okino RSHdr Mees (R 12-20), geboren 28 juli 1960.

■ Hans Mees

MARTHA FROUKJE MEES POSTHUUM GEËRD DOOR HERDENKINGSCOMITÉ IN AMERSFOORT

In september 2107 ruimde ik de zolder van mijn overleden moeder op. Daarbij stond overdekt met stof de Shakespeare bibliotheek van mijn grootmoeder Martha Mees. Ik bladerde er wat door en...plotse-ling dwarrelt er een vergeelde brief uit. Waarschijnlijk nooit meer gelezen sinds het jaar 1945?

Geshokt las ik in navrante details hoe door mij nooit gekende grootmoeder in januari 1945 in Ravensbruck omkwam.

Het bleek een brief van een kampgenote die met Martha in de ziekenboeg had gelegen. De brieven-schrijfster is na de oorlog in de pen geklommen om Martha's zoon (mijn vader) in te lichten over haar laatste weken. Het Rode kruis had weliswaar de plicht vervuld een overlijdensbericht te sturen, maar zonder Martha's verhaal. Deze brief heb ik op dat moment ontroerd en ontdaan bij me gestoken. Het ontruimen van mijn moeders huis vroeg eerst mijn aandacht.

Herdenkingscomité

Twee maanden later zit ik thuis te lezen en gaat de telefoon: of ik de kleindochter ben van Martha Froukje Mees? Het herdenkingscomité in Amersfoort aan de

lijn om mij te vertellen, dat mijn grootmoeder postuum geëerd zal worden met een herdenkingssteen in de stoep voor haar laatste woonhuis aan de van Effenstraat 9 in Amersfoort. Dit telefoontje was zo emotionerend voor mij: grootmoeder Martha komt opeens dichtbij. Ik ken alleen haar portretten, geschilderd en getekend door haar broer Herman Mees. Ze hingen in mijn ouderlijk huis en ik wilde al te graag op haar lijken - zo mooi vond ik haar altijd. En ik draag haar naam als tweede naam...

De informatie over Martha's leven was door de vroege dood van mijn vader in 1953 onderop geraakt (zelf ben ik van 1952). Mede ook door Martha's vroege scheiding van mijn grootvader was haar leven in een zekere mist

(taboe?) gehuld. Mijn grootvader was opnieuw getrouwd en als kleinkind voelde het niet gepast over de “echte” oma navraag te doen. En nu heeft het comité uit Amersfoort haar leven ingekleurd!

Visionair

Martha Froukje Mees, geboren in 1892, was de jongste van de zes kinderen van Willem Mees en Geertruida Oving uit Veendam, later Rotterdam. Zij gaat Engelse taal en letterkunde studeren en trouwt in 1919 met Gerhardus Hendrikus Goethart. Zij wonen in den Haag en krijgen twee jongens: Geert ('21) en Robs ('23).

Als het echtpaar in 1927 gaat scheiden verhuist Martha met de jongens (dan 5 en 7 jaar) naar Amersfoort en geeft aan huis les aan HBS en gymnasiumleerlingen in haar eigen vak, in handelsrekenen en bijlessen. Zij is een toegewijde moeder, die voor die tijd veel met de jongens onderneemt. Vele fotoalbums laten buitenlandse reisjes zien. Ze is visionair aangelegd met muzikale en literaire interesse, pacifistisch ook in haar wijze van opvoedingen.

Oostfront

In de oorlog blijkt haar jongste zoon – nog puber en zeer opstandig qua temperament – zich te laten verleiden door de nationaal socialistische beweging. Grootmoeder maar ook haar ex man stellen alles in het werk om Robs uit de klauwen van het zwarte gevaar te houden, maar vergeefs. Hij komt triest genoeg om aan het Oostfront als jonge soldaat. De brieven die ik heb in kunnen zien van familieleden geven het beklemmende beeld weer waarin ouders toen verwikkeld konden zijn wanneer zij hun kind verloren aan de vijand. Ze kregen met geen mogelijkheid vat op hem...

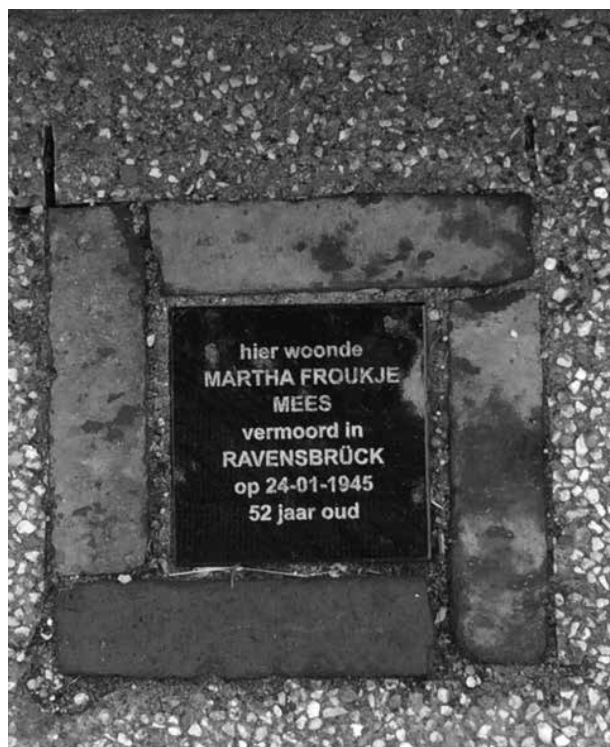
Ravensbruck

Martha's tweede zoon Geert Goethart (later mijn vader) studeert medicijnen in Groningen en is actief betrokken bij het studentenverzet. Hij wordt op verdenking van het meewerken aan een krantje ingeklaard in het beruchte Scholtenhuis. Overigens ontkomt hij aan transport naar Duitsland, maar voor deze Kroniek laat ik dat terzijde.

Grootmoeder komt Geert bezoeken in Groningen. Maar de SD houdt haar vast, omdat ze vermoeden dat Martha een rol speelde in de verspreiding van het krantje.

In vervolg hierop is Martha naar Vught en vervolgens naar Ravensbruck getransporteerd.

Omdat ze al 52 jaar is wordt zij met de andere oudere vrouwen in het zogenaamde “brei kommando” te werk gesteld. Tekeningen van mede kampgenote Aat Breur* getuigen van dit macabere kommando.

Zand

Er bestaat een mooi gedicht van Mea Mees-Verweij waarin wordt geschetst hoe Martha mede gevangenen afleiding wist te bezorgen doordat ze veel muziek kon nafluiten.

Door dag na dag in de kou op de vlakte op appel te staan krijgt zij koud vuur. Er volgt een amputatie van haar voet, dissenterie en dan sterft zij in januari, 3 maanden voor de bevrijding van het kamp.

Het Amersfoortse ritueel van de herdenkingssteenlegging bestaat uit een wandeling door de voormalige woonbuurt van de slachtoffers. Ik mocht als enig kleinkind van Martha – eenmaal aangekomen bij het huis waar Martha met mijn vader en zijn broertje woonden – de steen van zand ontdoen zodat de tekst en Martha's naam oplichtten. Vervolgens las ik het gedicht van Mea Mees voor. Dit ritueel bracht familieleden bij elkaar die elkaar nog nooit eerder hadden ontmoet. Allen kwamen om Martha te eren en aldus ook haar beter te leren kennen. “Onvergetelijk”!

Voor mijzelf is er een glorieus Mees-gevoel ontstaan, heel bijzonder. Met deze herinnering erbij worden gaten die de oorlog heeft geslagen na al die jaren enigszins opgevuld.

■ Bea Goethart

* Uit: “Een verborgen herinnering”, tekeningen van Aat Breur uit Ravensbruck. Door Dunya Breur

IN SEARCH OF O KINE AND MAI MIYASAKA ALLARD MEES; YASTAMI NISHIDA

The Japanese roots of the family Mees have been a mystery for a long time. Even the name of our great and great great grandmothers was unknown. Also the whereabouts of them living together with our great great grandfather Rudolf Adriaan (1837-1903) in Yokohama remained a secret in our family history. Only in recent years, new information came to light which enables us a better idea beyond myths, legends and speculations. Although some information was already published in the Familie Kroniek back in 2006 and 2008 and also in a separate book, the new information since then found in the archives of, Kyoto, Tokyo and Yokohama enables us to reconsider important aspects of our Japanese family history.

Rudolf Adriaan Mees arrived in the very recently opened harbor of Yokohama in November 1860 after a six month journey together with a handful of other foreigners. Until then, the Dutch were the only ones allowed to trade with the Japanese, and only on the isolated island of Deshima at Nagasaki. Rudolf Adriaan was not a merchant himself, but he brought with him a letter of recommendation from his influential uncle De Monchy, who was then the president of the Nederlandse Handel Maatschappij, which was also planning to open a branch in Yokohama.

Virtually all Westerners living in “The East”, were living together with local women. In the colony Dutch East Indies these women were called “njai” whereas in Japan they were called “musume” (meaning daughter).

Afb. 1: O Kine. Foto gemaakt door de beroemde Felice Beato, ca. 1870.

Since in Asia, the phenomenon of a “marriage on time” was an established custom – also between Indonesian or Japanese men and women themselves – the Westerners actually did not do anything other than accepting this Asian custom and use it for their own purposes. Among the hundreds of foreigners in Yokohama, only very few men were married with a Western

woman. Practically all of the unmarried men were living with Japanese women.

But where did these Japanese women come from and under what conditions did they live together with a foreigner? Our research has shown that the foreigners had no interest in engaging a woman from a brothel or other dubious sources. Not only because of the possible diseases involved, but also because they could draw up a Japanese contract for their “marriage on time”, which gave both parties the security they needed. In the contract, it was stipulated that the woman would get a regular payment which she could add to her savings, making her an attractive bride when she decided to marry a Japanese man later on. She would also have the security to receive a servant and good clothing from her Western partner. For the Westerner, such a contract – which was registered at the local town council – gave him the security that his wife could not start any other relationship without his consent. From the available sources we have, it is clear that the women came from ordinary families. It looks like these were families which had financial troubles so that one of the daughters had to become a “musume”, either with a Japanese man or with a Westerner. This kind of “marriages on time” did not exclude long-living and loving relationships. Some of the foreigners are known to have lived together with a Japanese woman for the rest of their life. It basically consisted of what nowadays a “samenlevingscontract” represents. But it must also be made clear, that this type of living together was at that time strongly rejected in Europe and was considered as one of those many lewd customs in the colonies. The general European attitude was one of “better not to speak about it”.

This living together of Westerners and Japanese was even a point of discussion in the treaty negotiations between Holland and Japan in 1859, in which the contracting of male and female servants had to be regulated. This ended in the somewhat unequal solution, that the Westerners considered their “musumes” legally as their servants whom they could bring with them wherever they wanted, whereas the Japanese side did not agree to this and tried to declare them as “Yujos”, equal to brothel employees. This practice of the Japanese bureaucracy in legally degrading these women went on until 1872, so it will also have affected Rudolf Adriaan. It may have had to do with the general status which the “musumes” had in Japanese

eyes when they were living with a foreigner. From the Japanese perspective, the women were simply living together with barbarian foreigners. Thus, in the end, the Japanese women were trapped between two different cultures.

Afb. 2: Mai Miyasaka. Foto gemaakt in Parijs, ca. 1883-1885.

What we know from the documents kept in the family Mees Archive in Rotterdam, is that O Kine gave birth to a son Rudolf (1868-1909) in Yokohama on the 10th of February 1868. We now know also, that a colleague of Rudolf Adriaan mentioned in 1869 in his diary, that “Mees and his little family” came back from Tokyo, which strongly suggests that they were normally living together

and had a family life. The next time we encounter O Kine is when she was travelling in October 1869 together with Rudolf Adriaan to Niigata. Niigata harbor was opened that year for foreign trade as well. The opening was severely delayed by a ferocious civil war raging around Niigata in 1868. Rudolf Adriaan had been appointed commercial vice-consul of the Dutch state and with one of the first foreign ships heading for this newly opened port, he went to Niigata. Because of this new situation, Niigata customs made up a customs list of the goods and persons on this ship. The Tokyo customs archive luckily preserved these lists (although they were actually obliged to destroy them 50 years after their creation) and it is due to this lucky situation that we find for the first time the real name of the Japanese woman hitherto called “Okine” in family oral history: it is written in the Japanese cursive hiragana writing and clearly shows “Kine”, 20 years old. In Japanese, normally the vowel “O” is used as a honorific prefix, so although her girl’s name was Kine, normally she was addressed as “O Kine”.

But shadows on their family life were appearing. Rudolf Adriaan got ill in Niigata and had to leave suddenly due to an “abdominal and nervous disease”. The situation in August 1869 must have been extre-

mely urgent, since he went back to Yokohama with only one Kago (a Japanese sedan chair consisting of one crossbeam and carried by two bearers), thus leaving O Kine and the small child alone back in Niigata. From Yokohama he went back to Holland in November 1869 for treatment of his illness. We have no information about what then happened to O Kine and the little child Rudolf, with whom he had lived for more than 2,5 years.

After one year in Holland, Rudolf Adriaan returned to Yokohama. Since we know that on the 3rd of October 1872, the Japanese woman Mai Miyasaka gave birth to his second son Yastarro (1872-1921), it is obvious that he did not live together with O Kine anymore. In family oral history, Mai Miyasaka was not mentioned and instead of that, the fact that there had been 2 mothers of his children was disguised. In the official genealogy of the family Mees published in 1925, it is only mentioned that the children stemmed from a “Japanese woman”, omitting not only the fact that there had been two different Japanese mothers, but also their names. We have to judge these deliberate obfuscations in the context of the general disapproval of anything coming from the colonies that was different from the world of a European, upper class Rotterdam family of bankers and insurers.

Afb. 3: Douane-Dokument met daarin de naam Kine, 20 jaar, als medepassagier van Rudolf Adriaan Mees. Tokyo Douanearchieef, 旧新潟税関文書, 外国船出入其他物品調 明治2-3年, traffic list of the foreign vessels and other goods towards Niigata.

Research on this hidden secret of the Japanese roots of this branch of the Mees family was caused by the discovery that the name of Yastarro means in fact “first born son”. Yastarro thus never could have been the son of the only known mother, then called “Okino”.

Afb. 4. Familiebijeenkomst der afstammelingen van O Kine in Zeist.

Only after the rediscovery back in 2004 of the death certificate of Yastarro found in the city archives in Rotterdam, the name of Mai Miyasaka reappeared in family history. Up to then, Yastarro descendants were still made to believe that “Okino” was their grandmother.

After the first son Rudolf was brought to the Netherlands for a better education in 1876, the second son Yastarro was brought to the Netherlands in 1881. It was probably on this trip, that Mai Miyasaka accompanied Rudolf Adriaan to Europe. On their way to Holland, a photograph was made of her. She must have been one of the very first Japanese women who arrived in Holland.

After their return to Japan, Rudolf Adriaan and Mai Miyasaka apparently split up. This can be deduced from new information we could gather from Japan. The mental illness of Rudolf Adriaan continued to return now and then and the situation deteriorated in 1903 until he committed suicide in August of that year in Yokohama. Whereas the English newspapers reported only very briefly about this case, the Japanese newspapers had much more detailed information. It turned out that Rudolf Adriaan by then had been living together with O Tsuru in Yokohama for 20 years. No further children were involved. His poor financial situation was underlined by the information that his son Yastarro, by then working in Batavia, Indonesia, had to support his father with \$60 per month.

The whole situation of this Japanese part of family was apparently difficult to accept in those times: children born out of wedlock, indigenous women, half-Japanese children, financial problems and suicide were topics that one better did not speak about in the Dutch

part of the family in those years, in which successful banking and insurance careers were the standard. According to today’s standards, the horrible treatment of the Japanese mothers by taking their children away from them must certainly be seen in the context of the colonial habits and customs of that time — but still completely ignores the pain they must have felt.

When the children of Yastarro (Mary Jeanne, Amy and Gregorius) returned from Indonesia after the 2nd World War with nothing left, they were — due to this history - particularly hard hit by the reluctance of the rest of the family to help them. Logically, the horrors of the Japanese concentration camps in Indonesia during WWII heavily influenced public opinion at that time and may have taken its toll as well. It must be said that the Yastarro descendants refused to sign a declaration of loyalty to the Japanese in Indonesia, causing them to suffer in the camps just as severely as the Dutch themselves did. It has taken very long to heal the wounds: only later on in the 1970ties, when Philip A. J. Mees (1907-1993) learned about the situation, help for the Yastarro descendants was organized and years later, a descendent of O Kine, Rudolf Mees (1931-2010), would even become chairman of the Stichting Geslacht Mees.

Our research results were presented last year during a special family meeting of the Japanese descendants of O Kine in Zeist. It is an interesting phenomenon that raising awareness of these common roots has received so much attention within the family and I even feel proud to have Japanese roots.

As researchers, we each had to learn each other’s languages, Japanese and Dutch, to understand each other better and understand the documents. Coming from entirely different cultures, we learned working together on this particular interesting part of the family history, which is related to the history of the opening of the city of Niigata (which is as big as Rotterdam) where the Mees family members Rudolf Adriaan and O Kine lived for a time.

Allard Mees アッラルド メース	Yastami Nishida 西田 泰民
Am Wäldchen 11a	長岡市今朝白1-15-15
	Kesajiro 1-15-15
D-55270 Klein-Winternheim	JP – 9400033 Nagaoka長岡市
Germany	Japan 日本
allardmees@hotmail.com	dedmoroz@aqua.email.ne.jp

JACOB MEES EN ZIJN FILMCOLLECTIE: DE MUZEN VAN EEN BANKIER

Jacob Mees (1885-1970) was behalve bankier ook een talentvol amateurfilmer. Dertig jaar lang filmde hij zijn familie en belangrijke historische gebeurtenissen, zoals de aankomst van de Zepelin in Rotterdam. Zijn kleinzoon Jonathan schonk de filmcollectie aan Eye Filmmuseum. Wie was Jacob Mees en wie waren zijn muzen?

Vol verwondering ziet Jonathan Mees in 2016 op het scherm zijn vader, ooms en tante als kind tevoorschijn komen. In zwart-witte badpakken spelen ze tussen de golfbrekers op het strand van Domburg, in 1927. De camera komt heel dichtbij; de zandkorrels en waterdruppels op de gezichten van de uitgelaten kinderen glinsteren je tegemoet. Plotseling zien we een leeg strand, en loopt rechts een man het beeld binnen, in driedelig pak met hoed. Hij leunt even tegen een golfbreker, kijkt naar de horizon en loopt dan achteruit het beeld weer uit. Het is Jacob Mees, de opa van Jonathan en de maker van de films. Rotterdamse notabele en gulle levensgenieter. Met de films zien we de wereld door zijn ogen. "Grootvaders filmcamera is het transportmiddel van mijn tijdreis naar mijn vaders jeugd."

Samen met amateurfilmcurator Dorette Schootemeijer van Eye Filmmuseum heb ik als zelfstandig filmresearcher deze collectie bekeken en beschreven. Aan de hand van de films en gesprekken met Jacobs kleinkinderen Jonathan, Jaap en Alexander en schoondochter Emma belicht ik Jacobs flamboyante persoonlijkheid en zijn familie, waarin een gat werd geslagen door de oorlog.

Jonathan Mees herinnert zich de familiedagen uit zijn kindertijd bij oom Peter en tante Emma, waarop in een verduisterde kamer de 16mm-films van zijn opa werden vertoond. De ratelende projector liep steeds vast en de zwart-wit beelden zonder geluid verveelden hem al snel. Een paar jaar geleden - hij werkte al een tijdje bij het Nederlands Filmfonds en hield zich inmiddels dus ook professioneel met films bezig - werd hij zich er steeds meer van bewust dat er toch iets bijzonders was met die ruim zestig blikken die op zolder bij tante Emma lagen te verstoffen. Ruim dertig jaar aan filmmateriaal, van 1926 tot 1958, waarin een hele familie opgroeit.

De amateurfilm: hobby van het patriarchaat

Om de filmcollectie voor de toekomst veilig te stellen, liet Jonathan de films digitaliseren en schonk ze aan EYE Filmmuseum. "Amateurfilms zijn na mondelinge geschiedenis de meest directe bron om een familiegeschie-

denis te leren kennen", vertelt Schootemeijer. Vanaf de jaren twintig werd het mogelijk voor mensen buiten de filmindustrie om thuis films te maken. "Toen kwamen er handzame 16mm-camera's op de markt die geschikt waren voor amateurs, evenals projectoren voor thuisvertoning. Tot de komst van de goedkopere super-8 film in de jaren vijftig was het echter een vrij kostbare hobby, die dus met name in de gegoede families werd beoefend." Vooral mannen, met een interesse in techniek, kochten een camera: "De filmmakers waren vaak industriëlen van grote (familie-)bedrijven die in de negentiende eeuw succesvol waren geworden." Onder de ongeveer 2500 amateurfilms van Eye bevinden zich de collecties van bedrijfsfamilies als V&D, Fentener van Vlissingen en Philips. Het ging de amateurfilmers om het vastleggen en het delen van de gelukkige, huiselijke momenten met elkaar, vertelt Susan Aasman in haar boek *Ritueel van huiselijk geluk. Een cultuurhistorische verkenning van de familiefilm*. "Familiefilm is een activiteit waaraan alle leden van het gezin deelnemen, bijvoorbeeld op een zondagmiddag, eerst tijdens de opnamen en later tijdens de vertoning."

De familie had er dus dubbel plezier van, en met de blik van nu zou het zelfs al interactief genoemd kunnen worden, ook aangezien de protagonisten vaak in de camera kijken. Drukbezette zakenmannen wilden het vaak van huis zijn goedmaken door op die manier tijd te investeren in hun familie. Met als ironisch gevolg dat ze in de films wederom vaak niet in beeld waren, omdat ze achter de camera stonden. Toch verschenen de meeste makers af en toe even voor de lens. Ook van Jacob Mees vangen we zo nu en dan een glimp op. Hij slingert met zijn kinderen met een touw over een slootje en kijkt met ietwat ondeugende blik de camera in. Maar hij blijft ook een echte heer, altijd in driedelig pak.

Met Kafka in de studentenvereniging

Jacobs kinderen zijn inmiddels allen overleden, maar zijn schoondochter Emma weet nog veel te vertellen over zijn leven. "Jacob heeft het altijd betreurd dat hij niet heeft kunnen studeren." Als telg van een belangrijke bankiersfamilie nam hij de taak op zich om het bedrijf over te nemen. Kleinzoon Jaap vult aan: "Hij had eigenlijk een studie als bouwkunde willen volgen; zijn interesse ging al vroeg uit naar kunst en cultuur en minder naar het zakelijke." Maar zijn positie bij een gerenommeerde bank bood hem juist ook de kans om zich in die eerste richting te ontwikkelen. Hij werd na zijn middelbare schoolexamen in 1904 op een vierjarige praktijk-en

studiereis door Europa gestuurd, via het hoofdkantoor van de Assicurazioni Generali in Triëst naar kantoren in onder andere Wenen en Praag.

In de brieven aan zijn moeder schreef hij over de vele interessante personen die hij daar ontmoette. Zo raakte hij bij een Praagse studentenvereniging bevriend met ene 'Kafka', van wie hij zelfs een manuscript kreeg. Dit manuscript is echter verdwenen en ook of het om de echte Franz Kafka gaat, heeft zelfs Kafkakenner Niels Bokhove in zijn onderzoek niet kunnen vaststellen, maar het is een te mooi verhaal om niet te koesteren als familie. En wellicht is in deze periode bij Jacob de kiem gelegd voor het plan om, in zijn geval met de camera, zijn leven ook vast te leggen.

Een paradijselijke tuin

Het was Jacobs jonge gezin, dat hem de inspiratie gaf om te gaan filmen. In 1912 was hij getrouwd met Emma van Stolk, dochter van een bekende Rotterdamse koopmansfamilie, die onder andere in graan handelde. Ze kregen vijf kinderen: Rudolf (1918), die na vijf maanden overleed aan de Spaanse griep, Leonoor (1919), Jaap (1921), David (1924) en Peter (1927). De familie woonde midden in het centrum van Rotterdam aan de drukke Westzeedijk, maar achter hun huis verborgen lag Schoonoord, een prachtige tuin met de afmetingen van een park.

Het leeuwendeel van Jacobs films zou zich afspelen in dit paradijselijke oord met kronkelige lanen, slootjes, ceders, een boomgaard met perenbomen, een moestuin, kippen en een ezel. Ook liepen er prachtige witte pauwen rond die dienden als waakhond: 's nachts sliepen ze in de bomen, van waaruit ze 's ochtends vroeg hard krijsten - tot groot ongenoegen van de burens. Naast verschillende kinder- en dienstmeisjes was er ook een tuinman in dienst die er een eigen woning had. Als kijker ben je deelgenoot van een idyllische en zorgeloze jeugd. De kinderen spelen naar hartenlust in de tuin, klimmen in bomen, rollen in de hooischaar in de zomer en schaatsen in de winter. Jacobs eerste filmpoging, in 1926 in de tuin, lukte nog niet helemaal. De frustratie klinkt door in de titelkaart: "Mijn eerste film. Bedorven door schuld van den Fabrikant" Een derde van het beeld is afgedekt, waarschijnlijk doordat er een stukje gescheurd celluloid tussen was gekomen.

Snelle auto's en vliegtuigen

Toch deed Jacobs onrustige natuur hem regelmatig het natuurschoon en gezinsgeluk ontvluchten. "Jacob was niet vaak thuis", aldus Emma. Hij had een grote interesse voor gadgets en snelheid en ging het meest op in vaar- en vliegtuigen, waarin hij regelmatig de camera meenam. "Hij had zijn eigen vliegtuigje, de geel

geschilderde Koolmees", vertelt Jonathan, "en hij vloog in de jaren dertig in de eerste autogiro (een voorloper van de helikopter) in Nederland." Maar hij verzamelde ook dure auto's, zoals een Packard en een Jaguar, vult kleinzoon Jaap aan, waar hij graag heel hard mee reed. "Angstaanjagend hard," vindt Emma. "Gelukkig was er toen nog niet zo veel verkeer." De komst van de Zepelin, toen een nieuw, hypermodern vervoersmiddel, naar Rotterdam bracht hij met grote interesse in beeld en de camera ging mee aan boord, waardoor je als kijker deelgenoot wordt van een spectaculaire tocht.

Door zijn charme, voornamelijk positie en genereuze leningen bouwde hij een groot netwerk op in de culturele wereld. Met zijn lidmaatschap van de Rotterdamsche Kunstkring gaf hij een impuls aan het zakelijke Rotterdamse klimaat en verzamelde hij wederom kleurrijke vrienden. Kleinzoon Jaap vertelt dat daar in ieder geval de kunstenaars Pijke Koch, die een portret van hem maakte (foto), Charley Toorop en Dirk Nijland toe behoorden. Die laatste loopt regelmatig in Jacobs films rond, met zijn kenmerkende baard, pijp en grijze pet. Zo zien we hem schetsen bij de tewaterlating van de Statendam en bij de aanleg van de Afsluitdijk, waar Jacob en zijn familie een rondleiding krijgen.

Noblesse oblige

Jacobs gulheid blijkt ook uit de manier waarop hij met zijn eigen broers en zussen omging. Als enige van zijn zeven broers en zussen koos hij voor een positie in het bedrijf R. Mees & Zoonen. Onder het motto 'noblesse oblige' zette hij zijn rijkdom onder andere in om voor kunstzinnige of aan lager wal geraakte familieleden te zorgen: hij onderhield verschillende ongetrouwde zussen, waaronder zijn zus Eleonore die kunstschilderes was en zijn broer Eduard, een violist.

De keuze van Jacob voor een positie in het bedrijf was des te opmerkelijker aangezien zijn vader, Pieter Rudolf, al in 1894 uit het familiebedrijf was gestapt. "Hij werd de Rooie Mees genoemd, vanwege zijn socialistische opvat-

tingen. Aangezien zijn denkbeelden niet meer aansloten bij het bedrijf, koos hij een andere weg.” Hij richtte toen zelf een verzekeringsbedrijf op: de Eerste Rotterdamse Maatschappij van Verzekering op het Leven tegen Ongelukken en Invaliditeit. Ook zat hij vier jaar voor de Vrijzinnig-Democratische Bond (die later op zou gaan in de PvdA) in de Tweede Kamer. Hij was in 1877 getrouwd met een Française, de eveneens protestantse Eleonore Françoise Collins. Zij was geboren in Clermont Ferrand (Puy De Dome). “Zij was de dochter van een Franse dominee, die was uitgeweken uit het katholieke Frankrijk”, weet Emma te vertellen. Het kiezen van een eigen weg, in weerwil van wat anderen vinden of doen, zat dus al in de wortels van Jacob Mees.

Een familie in close-up

Behalve van de Rotterdamse Kunstkring was Jacob ook lid van de Filmliga, die experimentele en avant-garde films in Nederland vertoonde. Prominent hierin waren de Sovjetmontagefilms van bijvoorbeeld Sergei Eisenstein, waarin met een suggestieve combinatie van shots en veel close-ups een dramatisch effect wordt bereikt. In Jacobs films is die invloed terug te zien. Hij zat graag dicht op zijn onderwerp, en dat maakt de films nu nog zo intrigerend. Waar amateurfilmers vaak meer afstand nemen - celluloid was immers duur, dus er moest zo veel mogelijk op staan - zat Jacob met de camera vlak bij zijn kinderen en word je als kijker bijna een deel van de familie.

In plaats van doelgericht de camera te draaien, trok hij bovendien zijn eigen plan en liet zich vaak leiden door wat hem op dat moment raakte. Hij was zichtbaar gefascineerd door de majestueuze schepen die in de Rotterdamse haven lagen en de grote kettingen die op het dek afgerold werden. Soms volgt de camera een zwerm vogels in de lucht of zoomt hij in op de bibberende spillepootjes van een kudde schapen in een kaal weiland in de wind. In close-ups bestudeert hij de verweerde gezichten van de werkmannen die veel buiten zijn: een schipper, de boer die zijn koe melkt of de ‘badman’ op het strand.

Naast de kinderen was natuurlijk Jacobs vrouw Emmy zijn muze. We zien haar vaak in beeld, in lange jurken en witte kousen, als ze een bal overgooit met de kinderen of als ze geconcentreerd een brief schrijft. Een warme, toegewijde moeder, zo staat zij nog altijd bekend in de familie. Zij hield er echter niet van om voor Jacobs camera te komen; als kunstschilder observeerde ze liever zelf. Jacob filmt haar als ze een zelfportret maakt. Licht geïrriteerd kijkt ze in de lens, en wij als kijker kunnen haar ter plekke met haar evenbeeld vergelijken.

Oorlogsjaren

Enkele jaren later werd de familie-idylle ruw verstoord. Rotterdam lag in puin na het bombardement in mei 1940; de ruïnes zien we door Jacobs camera. Het zou voorlopig het laatste filmbeeld zijn, want de oorlog zou ook in hun familie gaten slaan. In de zomer van 1944 kwam Jacobs broer Adriaan om het leven. “Op een avond werd er bij hem aan de deur gebeld”, verhaalt Emma. “Er stond een NSB’er, die hem direct doodschoot. Waarschijnlijk zat hij in het verzet en was het een wraakactie.”

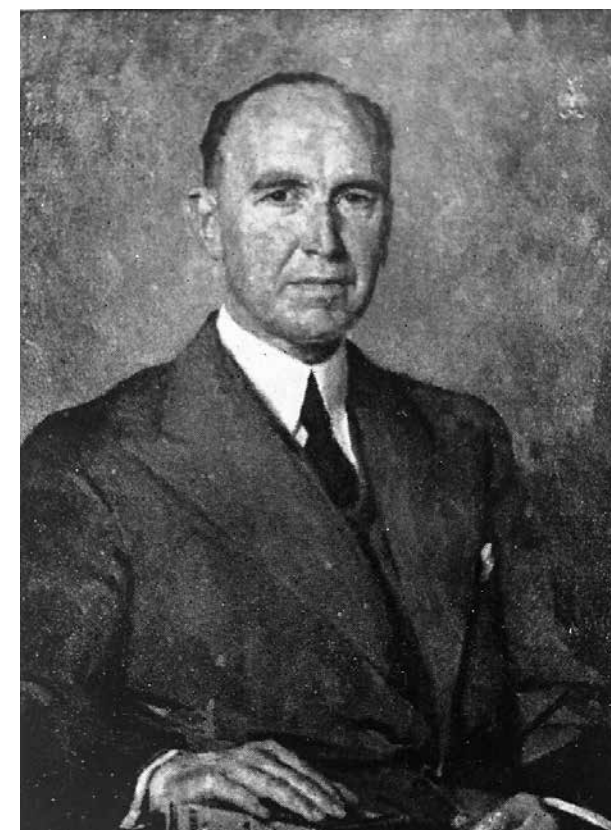
Nog geen jaar later, nota bene op Bevrijdingsdag, zou het lot Jacob nog harder treffen. Zijn 21-jarige zoon David was prikkeldraad aan het opruimen in de tuin. Hij had in het verzet gezeten, maar nu zou toch alles veilig moeten zijn. Het gevaar was echter nog dichtbij, want naast de tuin was tijdens de bezetting de Ortskommandantur gevestigd. Enkele overgebleven Duitse soldaten liepen langs, waarmee David een woordenwisseling kreeg. Zijn zus Leonoor was getuige en zou de gebeurtenis later in haar dagboek beschrijven - van minuut tot minuut, zo vertelt Jonathan. Peter was ook in het huis toen het gebeurde. Emma: “Hij verstopte zich daarna nog vaak, uit angst.”

Terwijl het hele land feestvierde, was de familie Mees in diepe rouw. De impact die de moord op zijn leven en zijn gevoel van veiligheid had, bleek uit het pistool dat Peter onder Jacobs kussen vond toen hij was overleden. Het onheil was na de dood van David echter nog niet voorbij. Twee jaar later overleed ook Jacobs vrouw Emmy, pas zestig jaar, na een ongelukkige valpartij. “Ze viel over een tafeltje, waardoor een bloedstolsel ontstond. Trombose

was toen nog niet goed te behandelen, waardoor dit haar fataal werd”, vertelt Emma. Verschillende familieleden denken dat ze na het verlies van de zoon nooit meer de oude was geworden.

Jacob had het geluk dat hij meer tijd kreeg. Hij moet een bewuste keuze hebben gemaakt om niet in een zwart gat te vallen, maar om weer voluit te gaan leven. Een jaar na het overlijden van Emmy, in 1948, maakte hij een reis door Zuid-Afrika die hij met de camera vastlegde. Bijna symbolisch voor het nieuwe leven dat Jacob begon, was dit zijn eerste kleurenfilm. In 1951 trouwde hij als zestiger met de charmante 46-jarige secretaresse bij de Rotterdamse Kunstkring, Suzanna Maria (Suze) Jongbloed Unterhorst. Toen ze bij hem kwam wonen in het enorme huis aan de Westzeedijk, nam ze haar dochter en haar ouders mee. “Er woonden vier generaties in dat huis”, vertelt Suzes kleinzoon Alexander van Limburg Stirum, die daar in 1956 geboren werd. “Mijn overgrootouders woonden in het souterrain, mijn oma en Jacob beneden en op de eerste, en mijn ouders en ik op de tweede. Het was enorm gezellig en Jacob was een lieve, royale opa.”

Jacobs zoon Peter zette net als zijn vader als enige zoon het familiebedrijf voort. Hij werd firmant van R. Mees & Zoonen Assurantiën en zou hier nog tot in de jaren zeventig blijven werken. Zelf verruilde Jacob op zijn oude dag met Suze het grote huis aan de Westzeedijk voor een woning in de flat ernaast, met uitzicht op zijn geliefde

De Meesbank: van VOC-verzekeraar tot bankiershuis

Jacob Mees klom al snel van assistent-kassier op tot firmant. Het gerenommeerde familiebedrijf R. Mees & Zoonen, waarvan de illustere Marten Mees (1828-1917) de bekendste bankier is, was opgericht in 1720. In dat jaar trad Gregorius Mees toe tot de Rotterdamse kassiersfirma Cordelois, De Vrijer & Mees. De firma spitte zich in eerste instantie toe op verzekeringen voor vervoer over zee, onder andere naar de koloniën. Dit was een belangrijke functie voor een havenstad als Rotterdam. Zijn zoon Rudolf volgde hem op en wijzigde in 1786, na de toetreding van zijn beide zonen, de naam van de firma in R. Mees & Zoonen. In 1863 werd de firma een bankiershuis, en tot 1978 zou er een lid van de familie Mees aan het roer blijven. Nu leeft alleen de naam nog voort in de MeesPierson bank, die onderdeel is van ABN AMRO.

tuin. “Hij had een gat in het hek gemaakt, waardoor hij er altijd direct in kon”, vertelt Alexander. Na Jacobs dood in 1970 werd Schoonoord toegankelijk voor publiek.

En Jonathan? Die zit aan de keukentafel, verdiept in de stapels dagboeken van zijn opa, oom David en tante Leonoor en de brieven van oma Emmy. De tijdreis is nog in volle gang.

■ Geschreven door Vera de Lange.

FILMWETENSCHAPPER EN TEKSTSCHRIJVER VERA DE LANGE OVER FILMS VAN GROOTVADER JACOB MEES

Vera de Lange werkt als filmwetenschapper en tekstschrijver voor musea, media en documentaires. Zij werkte een halfjaar als projectmedewerker bij Eye Filmmuseum aan het achterhalen van de rechthebbenden van films. Zo kwam ze in aanraking met de Meescollectie: tweeënzestig 16-mm films gemaakt door mijn grootvader Jacob Mees (1885-1970), naar wie ik genoemd ben. Hij was een van de grondleggers van de Nederlandse Filmliga, die later zou uitgroeien tot Film International. Daar komt weer het huidige International Film Festival Rotterdam uit voort.

Je hebt Filmwetenschap en Cultuurstudies gestudeerd?

Vera de Lange: Ik heb taal- en cultuurstudies gedaan in Utrecht, met als hoofdrichting Film- en televisiewetenschap.

Hoe kwam je in het Collectiecentrum van Eye terecht?

Ik kwam voor mijn afstudeerstage terecht bij de curator Nederlandse film en moest stukken schrijven voor de website Film in Nederland. Die gingen over de Nederlandse filmstudio Cinetone, die inmiddels verdwenen is. De bloeitijd van Cinetone was in de jaren dertig. Dat stimuleerde mijn belangstelling voor Nederlandse films in de jaren dertig.

Waarom Cinetone?

Eerlijk gezegd had ik nooit van die studio gehoord, maar ik wist dat ik iets wilde doen met Nederlandse film. Een groot deel van de Hollandse speelfilms werd hier gemaakt. Een belangrijke reden waardoor Cinetone in 1988 ten onder is gegaan, is de opkomst van de video. In Nederland was bovendien het arbeidsloon te hoog, waardoor films meer en meer in het buitenland werden gemaakt. Nederland is maar een klein taalgebied, dus het terugverdienen van de kosten voor een film is altijd al lastig geweest.

Wat doe je momenteel in Filmmuseum Eye?

Ik werk er één dag in de week bij de amateurfilmcurator. Nu ben ik bezig met het ontsluiten en beschrijven van de Meescollectie. In 2016 werkte ik in dienst van Eye als rechtenonderzoeker aan een tijdelijk project. Ik werd gevraagd de rechthebbenden te achterhalen van verweerde films; dat zijn films waarvan de makers niet bekend zijn. Vooral bij amateurfilms die lang geleden aan Eye geschonken zijn, ligt dat moeilijk; daar is vaak weinig tot niets over bekend. Zo kwam ik in aanraking met de Mezenfilms, waar ik nu alweer een jaar mee bezig ben.

Nu weet je dus alles van de familie?

(Lacht) Alles wat op film staat, weet ik. Het is een welgestelde familie. De gefilmde mensen kijken ook regelmatig naar de camera, wat het erg interactief en persoonlijk maakt.

De beelden zijn van goede kwaliteit.

Er staan wel wat krassen en kabels op, maar daaraan kun je zien dat de films vaak vertoond werden in de familie en dat vind ik juist mooi.

Het gaat vooral over mijn grootvader Jacob Mees. Wat voor man was dat in jouw beleving?

Het lijkt me een leuke vader. Hij deed allerlei spelletjes met z'n kinderen. In een film zie je dat er allerlei kabelbanen aangelegd zijn, en ze moeten over een slootje springen. Jacob Mees zit altijd net in het pak; hij is een beetje een

dandy, maar ook een man met veel humor. In de films zitten veel humor en grapjes. Ik krijg ook de indruk dat hij veel moest werken en dat hij door zijn positie niet zoveel thuis was.

Dat klopt wel, mijn vader Peter en zijn zus Leonoor en broers David en Jaap zijn meer opgevoed door de kinderjuffrouwen dan door hun eigen ouders. De afstand tussen ouders en kinderen was toen veel groter dan nu.

Ik vond het ook bijzonder dat hij, enkele jaren nadat zijn vrouw in 1947 overleed (1947), een heel nieuw leven begon met zijn nieuwe vrouw, Suze Jongbloed Unterhorst. Een soort tweede jeugd.

Gaat het artikel dat je gaat schrijven voor tijdschrift Gen alleen over Jacob Mees of over de hele familie?

Ik moet het flink inperken; het wordt vooral het familieverhaal aan de hand van de films. Over amateurfilms van die tijd, iets over Jacob Mees en over het familiebedrijf. Ik heb ook de indruk dat, naast het bank- en verzekeringsleven, het een maatschappelijk betrokken familie is waarbij ook cultuur belangrijk is.

Wat voor blad is Gen?

Gen.magazine is het tijdschrift van het Centrum voor familiegeschiedenis. Het is een mooi uitgegeven blad met prachtige foto's.

Mijn vader en ook mijn grootvader zaten in een stichting voor moeilijk opvoedbare kinderen, het Kloosfonds en de bibliotheek, en mijn grootvader was een van de eerste leden van de Filmliga. Later kwam hier Film International met het huidige International Film Festival Rotterdam (IFFR) uit voort.

Mij viel ook op dat Jacob Mees een heel eigen, poëtische stijl van filmen heeft. Hij zoomt erg in op zijn kinderen, om daarna plotseling een zwerm vogels te volgen. Hij heeft een goed oog voor de karakterkoppen van de schippers. Ook techniek vindt hij boeiend, grote zware kabels en masten van schepen.

In zijn hart wilde hij liever architect worden dan bankier of verzekeringsmakelaar. In die tijd moest een van de zonen in het familiebedrijf werken. Hij was bevriend met kunstenaars als Pyke Koch, Jan Toorop en Willem Nijhof. Zijn vrouw kreeg tekenles van Jan Voerman senior, de wolkschilder.

Je hebt alle 62 films gezien. Welke sprongen eruit?

Een compilatiefilm van Rotterdam, in de periode van 1939 tot kort na de oorlog, vond ik erg mooi. In die film komt alles naar voren: hoe goed hij kan filmen, maar ook hoe Rotterdam veranderde. In een scène zit de familie bijvoorbeeld keurig aangekleed te eten aan de grote tafel in de keuken. Het lijkt op één moment opgenomen, maar als je goed kijkt, zie je dat er meerdere momenten van de familie aan de eettafel aan elkaar zijn gemonteerd. Aan het einde van de film zie je hoe Rotterdam gebombardeerd is. De film over de Zeppelin is ook leuk. In een andere film vaart de familie in een zeilboot, waar een grammofoonspeler staat. Vooral eind jaren twintig en begin jaren dertig heeft Jacob Mees heel veel gefilmd, daarna weer een periode niet. Eind jaren dertig pakte hij het weer op. In de collectie bevindt zich ook een film over Spitsbergen, waar zijn zoon Jaap heen gereisd was. Jacob zelf was daar niet bij.

Ja, dat is een speciaal verhaal. Jaap was daar met een vriend, Jan Pieter Strijbos geheten, en is daar verdwaald. Hij heeft zelfs het bloed van meeuwen moeten drinken om in leven te blijven.

Er zitten prachtige shots in van iemand anders (Strijbos), die Jaap weer filmt die vogels filmt.

Iets anders, misschien leuk om te vertellen, is dat ik dankzij dit onderzoek naar de familie Mees op het idee kwam mijn eigen familie te onderzoeken. Ik ging meer nadenken over mijn vader, van wie ik een donorkind ben. Ik heb hem wel eens ontmoet, maar was benieuwd naar het verhaal achter mijn 'verwekking'. Daar ben ik ingedoken en ik heb er een artikel voor Vrij Nederland over geschreven. Ik kwam er ook achter dat mijn vader gewerkt had bij Mees. Het was zijn eerste baan bij R. Mees en Zonen, als correspondent vreemde talen.

■ Jaap Mees

Website Vera: www.verascoop.nl

DE DROOM VAN VICTOR MEES: HOCKEYEN IN DE JEUGDOPLEIDING BIJ KAMPONG

Mijn naam is Victor Mees en ik ben twaalf jaar oud. Als sinds mijn zesde jaar speel ik hockey bij HC IJsseloever in IJsselstein. Naast het spelen in de competitie ben ik elk vrij moment in het weekend of school te vinden op of rond het hockeyveld. Eigenlijk hockey ik de hele dag door, ook in de kamer met een washandje om m'n stick en een zacht balletje.

Na jaren bij mijn eerste hockeyclub had ik steeds meer het gevoel dat ik veel fanatieker was dan jongens uit mijn team en dat ik een van de weinigen was die baalde als een training niet door ging. Ook vond ik het niet meer zo leuk als teamgenoten niet een dag boos waren zoals ik na een verloren wedstrijd of gewoon zaten te kletsen tijdens de wedstrijd. Ik wilde juist veel leren en steeds beter worden. Dat kon maar op één manier. Overstappen naar die andere club: KAMPONG. Ik ben op de website gaan kijken of je daar in de Jongens C1 kon komen als speler van een andere club.

Selectiemoment

Ik zag dat talentvolle spelers van andere clubs mee mochten doen aan twee selectietrainingen in mei samen met de jongens van Kampong. Je moest een brief schrijven waarin je vertelde waarom je bij Kampong wilde spelen en wat je verwachtte van de club. In februari heb ik die brief geschreven en eind april kreeg ik eindelijk na heel lang wachten een uitnodiging voor het selectiemoment.

Op twee dagen in mei stond ik samen met 50 andere jongens op het trainingsveld waar ik niemand kende en geen idee had waar de trainers op letten en wat ik moest doen. Na afloop van de eerste dag wist ik het meteen, ik ben helemaal niet goed genoeg, 'zij' kunnen allemaal veel beter hockeyen, ik kan er niks van, ze gaan mij nóóit selecteren. Binnen een week zou ik per mail horen of ik geselecteerd zou worden voor de trainingsgroep die in augustus zou starten. Die hele week heb ik wel 20x per dag aan mijn moeder gevraagd "en is er al mail van Kampong?" Wat ik totaal niet had verwacht gebeurde toch, ik was gewoon geselecteerd!!!! Maar er stond wel in de mail dat ze nog niet helemaal zeker van me waren en dat ik er rekening moest houden dat ik toch bij mijn eigen club bleef hockeyen.

Blij

Na 2 weken training, 4 oefenwedstrijden, gesprekjes met coach en trainer, twijfels en tranen kwam, terwijl ik

met mijn moeder in Bloemendaal zat (de Heren 1 van Kampong speelde daar een belangrijke wedstrijd), het verlossende telefoontje: GEFELICITEERD VICTOR je zit in de JCI van Kampong!!! Ik kan niet zeggen hoe blij ik was, ik heb geschreeuwd en de coach (die al zeven jaar bij Kampong werkt) vertelde later dat hij nog nooit een jongen aan de telefoon had gehad die zo blij was! Voor mij is het een droom die uitkomt, de club waar mijn helden Robbert Kemperman en Sander de Wijn spelen.

Van der Dussen Fonds

Ik speel nu een half jaar bij Kampong en ik heb het enorm naar mijn zin, ik zit in een team met jongens die allemaal fanatiek zijn, ik speel in de hoogste klasse, ik heb al meer geleerd dan al die jaren hiervoor, ik heb drie serieuze trainingen in de week en ik speel bij de beste club van Nederland.

Dankzij het Van der Dussenfonds ben ik aan dit avontuur begonnen, het spelen in de jeugdopleiding van Kampong kost geld en er zijn veel toernooien die in binnen- en buitenland worden gehouden. We zijn erg blij met de steun die we daarvoor van het fonds hebben gekregen!

■ Victor Mees

ROLAND MEES OVER BREXIT, DUURZAAMHEID EN DE KLIMAATPLANNEN

In de rubriek Lunch Met... ontmoet Ludo Roland Mees. Hij is directeur *sustainable finance* bij de ING Bank, filosoof en violist. Over de EU: 'het is 75 jaar geleden dat er voor het laatst oorlog was in West-Europa. De EU gaat over vrede en heeft dus gewerkt.'

Ik schrok toen ik me realiseerde dat het alweer 6 jaar geleden is dat ik sprak met Roland Mees over zijn toen aankomende promotie. Inmiddels is de promotie aan de RU Utrecht een feit sinds november 2017 (*Sustainable Action, Perspectives for Individuals, Institutions and Humanity*) en wordt het proefschrift in boekvorm uitgegeven en voor een groot publiek toegankelijk in het najaar van 2019 zo vertelde hij me bij het hartelijke weerzien.

Brexit

Het is een goed moment om weer even contact te hebben en Roland – toch een beetje in zijn rol als *huisfilosoof* – te vragen zijn visie te geven op enkele grote thema's die ons vandaag de dag bezighouden. De Brexit overheerst al maanden het nieuws zonder dat er een oplossing in zicht is, het klimaat eist steeds nadrukkelijker zijn rol op en vraagt nu om concrete actie en tenslotte het wegvallen van het midden in de politieke discussie als gevolg van toenemende polarisatie en verkettering van de ander. Wat vinden we hiervan, en belangrijker nog, wat kunnen we eraan doen, kunnen we wel iets doen als burgers van het welvarende Nederland? We treffen elkaar in een etablissement aan de Zuidas in Amsterdam tijdens de lunch op een gure maandag in mei, veel te koud voor de tijd van het jaar.

Ik val met de deur in huis. Europa quo vadis? Roland: "De brexit discussie en het toenemende gemor in lidstaten over de rol van de EU is een belangrijk gevolg van het wegwijnend historisch besef bij veel Europese burgers over waarom de EU ook alweer bestaat? We hebben net op 4 en 5 mei de bevrijding herdacht en volgend jaar is het 75 jaar geleden dat er voor het laatst oorlog was in (west) Europa. De EU gaat over vrede en heeft dus gewerkt. En ja natuurlijk, de proteststem is er altijd, en die wordt gevoed door leiders die eraan meedoen. Zo ben ik teleurgesteld in Premier Rutte die hardop blij gaf van zijn ambivalentie over Europa. Steeds vaker zie je landen waar de extremen het politieke beeld bepalen waarbij de ruimte voor het compromis nagenoeg verdwijnt (de Verenigde Staten zijn daarvan een voorbeeld)". Als ik vraag

wat we eraan kunnen doen, wijst Roland op President Macron die in Frankrijk eindelijk na grote problemen met en de grote protesten van "de gele hesjes" de weg gevonden lijkt te hebben naar de basis en nu door vele lokale bijeenkomsten te organiseren echt vraagt om feedback van de burger over zijn beleid. De vraag blijft natuurlijk wat er mee gedaan gaat worden.

Klimaatplannen

Doorpratend over duurzaamheid en de recente klimaatplannen van de regering laat Roland nog eens de drie drivers van verandering de revue passeren: de mens weet wat ethisch verantwoord is en neemt daartoe zelf beslissingen zoals zonnepanelen op het dak, elektrisch rijden, minder vlees eten etc.; ten tweede doet de overheid aan nudgen, dat wil zeggen, maatregelen nemen waarmee burgers zonder dwang in de goede (duurzame) richting geduwd worden en ten derde is de overheid in staat wettelijke maatregelen te nemen en ook af te dwingen (zoals een CO-2 belasting invoeren, huizen gedwongen van het gas af). Dit laatste middel is onderwerp van toenemende politieke verdeeldheid. Ging dat in het verleden nog wel eens goed, Roland noemt bijvoorbeeld de succesvolle en relatief geruisloze invoering van de katalysator voor alle op traditionele brandstof rijdende auto's in de jaren 90, nu is het allemaal erg onzeker of er voldoende draagvlak is voor maatregelen die -het kan niet anders- de burger geld kosten.

Goede voornemens

En zo komen we op de dat heikele onderwerp waarom de urgentie lijkt te ontbreken. Volgens Roland komt dat met name doordat de mens zoals hij dat noemt, fenomenologisch beperkt is. Hij legt uit: "De ervaringswereld van mensen is zo geconditioneerd dat hij zich beperkt tot datgene waar hij direct mee te maken heeft, zo kunnen bijv. ernstige natuurrampen die duizenden kilometers verderop plaatsvinden een dag of tien rekenen op aandacht en vaak ruimhartige financiële steun, daarna raakt het uit beeld en wordt het te veel. Dat is ook niet verwonderlijk, maar dat leidt er

wel toe dat wij ons alleen druk maken over kwesties waar we last van hebben, die we kunnen waarnemen. Daar komt bij dat mensen doorgaans dondersgoed weten dat bepaalde zaken niet in orde zijn. Hun handelen daarentegen wijkt daar vaak van af en naar hun motieven om te handelen is het vaak gissen, deze zijn lastig te duiden. Roland spreekt hier van de *intention behavior gap*, waarmee hij bedoelt dat we vaak vol goede voornemens zijn (we weten wat we zouden moeten doen) om vervolgens datgene wat nodig is niet te doen. De menselijke natuur is een gegeven waar we het mee moeten doen, constateren we samen.

Welvaart inleveren

Roland is duidelijk over wat kan helpen en eigenlijk

onontbeerlijk is in de huidige tijd, en dat is sterk leiderschap en rolmodellen die aanspreken. Mensen voelen zich vaak alleen, er zijn steeds minder mensen die hetzelfde doen, en het helpt als er mensen opstaan die een voorbeeldfunctie kunnen vervullen. Het klinkt als een cliché maar is daarom niet minder waar. Een billboard langs de snelweg met een lachende Koningin Maxima die roept “Ik eet minder vlees” heeft waarschijnlijk veel meer effect op het gedrag van burgers dan bijv. de prijs van vlees verhogen.

Tot slot vraag ik Roland of hij optimistisch is over de toekomst en de uitdagingen waarvoor we staan. Roland constateert dat er veel beweegt en dat we ambitieus zijn. Hij vindt dat hij optimistisch behoort te zijn als een soort opdracht. Dan komt hij toch weer terug op die ongemakkelijke vraag of we bereid zijn een stukje van onze welvaart in te leveren voor het welzijn van mensen die in de verre toekomst zullen leven. Een bevestigend antwoord op die vraag is nog ver weg, weet hij echter zeker.

■ Ludo Mees

IN MEMORIAM FREDERIKE CAROLINE (FRIDOLIEN) MEES - BAX

5 APRIL 1939 – 26 NOVEMBER 2019

*Het verlies was er al voor het einde,
De rouw voordat het afscheid kwam,
Toen die onzekere verwarring,
Bezit van haar gedachten nam.
Wij voelden mee met haar verdriet,
Nu rouwen we, maar treuren niet.*

Na een kort ziekbed is Fridolien Mees – Bax, echtgenote van Boudewijn Fransiscus (R-12-16) en moeder van Roderick (R-13-16-1) en Piet-Hein (R-13-16-2), op 26 november 2018 in de ochtend overleden.

Fridolien was geboren in Soerabaja in voormalig Nederlands-Indië op 5 april 1939. Na de oorlog is zij met haar ouders en broer terug naar Nederland gekomen. Zij deed hier haar lagere en middelbare school. Na een paar maanden als au-pair in Parijs en Engeland vertoefd te hebben, werkte Fridolien als stewardess bij de KLM. In 1963 trouwde zij met Boudewijn. Samen woonden zij een tijd in Amsterdam. Hier is hun oudste zoon Roderick geboren. Vervolgens woonden zij in Maassluis waar hun andere zoon Piet-Hein is geboren. Tenslotte verhuisden zij naar Rotterdam. Hier heeft Fridolien haar verdere leven gewoond.

Fridolien heeft altijd voor anderen gezorgd. Zo stond zij steeds klaar voor haar gezin, haar schoonouders (Philip en Madeleine Mees – Everts), Mar Mees en Bernard Everts. Zij heeft gewerkt als vrijwilliger bij de UVV en als gastvrouw in het Dijkzicht Ziekenhuis te Rotterdam. Verder was Fridolien actief op de hockeyclub Victoria.

Fridolien was dol op gezelligheid. Veel vrienden en vriendinnen kwamen langs voor een borreltje of voor haar overheerlijke rijsttafel. Ook de vrienden van haar kinderen werden meermalen uitgenodigd.

Zij wordt herinnerd als lieve echtgenoot, moeder en grootmoeder met een groot hart voor anderen.

■ zoon Piet Hein Mees-Bax

GRIET OP DE BEECK: ‘BOEKENWEEK WARM BAD, MAAR RECENSIES VERSCHRIKKELIJK’

Boekenweekgeschenkschrijver Griet Op de Beeck heeft een “overweldigende week” gehad vol lezingen, literaire festivals en signeersessies, vertelde ze op deze laatste dag van de Boekenweek vanuit de trein. “De lange wachtrijen blijven mij verwonderen, dat mensen zo’n enthousiasme opbrengen voor boeken, en dan ook nog eens voor het mijne. Het was heel bijzonder om in zo’n warm bad te worden gedompeld.”

Maar warme recensies over *Gezien de feiten* kreeg ze alerminst. Voorafgaand aan de Boekenweek verschenen negatieve stukken in NRC, de Volkskrant en de Groene Amsterdammer. Op de Beeck heeft ze niet gelezen. “Dat zou mijn hart totaal breken en verschrikkelijk zijn om mee te maken.” Maar de reacties zijn uiteenlopend, zei de populaire schrijver. “Op de eerste dag was er al belangstelling voor de filmrechten en boekhandelaren belden het CPNB omdat ze door de boeken heen waren. Op sociale media stormde een tegenwind van mensen die het wel prachtig vonden.”

Radicaal trouw

Op de Beeck denkt te weten welke ingrepen ze zou moeten doen “om die paar recensenten wel te behagen”. “Maar ik wil radicaal trouw aan mezelf zijn. Ik ben in mijn leven genoeg mensen tegengekomen die vonden dat ik niet mocht zijn wie ik was. Een kind bijvoorbeeld”, zei ze, verwijzend naar het misbruik door haar vader waar zij als jong meisje slachtoffer van werd. “Ik ben eindelijk op een punt gekomen waarop ik mag zijn wie ik ben. Dat wil ik voor geen goud van de wereld opgeven.”

De schrijver zat deze middag op verschillende trajecten klaar om lezers te ontmoeten tijdens een ‘Meet & Griet’. Traditiegetrouw kunnen ze vandaag met het Boekenweekgeschenk op zak gratis met de trein reizen.

Hoofdconducteur Everhard Arends begeleidde Op de Beeck en genoot daar zichtbaar van. Hij las op één na al haar boeken. “Gij nu staat nog op m’n lijstje. Ze is een van de beste schrijvers van dit moment.”

De conducteur leest wat af, in z’n vrije tijd en tijdens al z’n pauzes en het overstappen. “Maar alleen in de kantine, niet als ik onder de reizigers ben.”

Onder de mensen

In een vorig leven verkocht Arends een kwart eeuw lang boeken in een winkel in Arnhem. Maar in 2013 kwam daar door de crisis een eind aan. “De omzet ging zo hard omlaag, er was gewoon te weinig werk.” Nu werkt hij dus op de trein. “Ik ben weer onder de mensen. Dat is het leuke van dit vak, het contact met de reiziger. Ik word betaald om gastheer te zijn.”

Inmiddels mist hij het boekenvak niet meer, zei hij. Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan. “Als ik de boeken die mensen in de trein lezen ken, stel ik daar een vraag over of geef ik advies. En als ik het zelf niet ken, vraag ik wat ze lezen.” Met de reizigers over zijn verleden in de boekwinkel praten doet hij niet. “Daar zitten ze niet op te wachten denk ik.”

De afgelopen jaren reisden zo’n 250.000 mensen met het geschenk. Achterop staat een code die je kan scannen, waarna de poortjes openen. Er zijn dit jaar 661.000 geschenken afgedrukt, iets meer dan de afgelopen twee jaar. In 2015, tijdens de 80ste Boekenweek was de oplage 723.000.

Of het gratis reizen een reden voor mensen is om boeken te kopen (je krijgt het geschenk bij besteding vanaf 12,50), weet de organisator van de Boekenweek niet. “Maar we horen om ons heen dat dit een aantal mensen over de drempel van de boekwinkel trekt”, zei een woordvoerder van het CPNB. “En dat is fijn, want hoe meer mensen boeken lezen, hoe beter. Boeken zorgen voor ontspanning, maar tegelijkertijd voor inspiratie en verrijking.”

Meer drukte

De NS verwachtte meer drukte dan op andere zondagen. Daarom zetten de Spoorwegen van en naar de Randstad een aantal langere treinen in. Aan het eind van dag schatte de NS het aantal reizigers met het Boekenweekgeschenk op 250.000, ongeveer net zo veel als vorig jaar.

Boekhandelaren vertelden tegen vakblad *Boekblad* dat het geschenk in de smaak valt, dat het door Jan Terlouw geschreven Boekenweekessay hard loopt en dat de omzet vergeleken met vorig jaar gestegen is.

■ Anna Mees

MONICA OKINO MEES (1960 - 2019)

Op 29 april stierf Monica Okino Mees. Geboren op 28 Juli 1960 in Den Haag, groeide zij op in het Rotterdamse Schiebroek en Kralingen. Zij was de dochter van Rudolf Mees (1931-2010) en Christja Mees-Henny, die met haar tweede naam Okino haar Japanse oergrootmoeder eerdden. Zij ging in Rotterdam naar de Vrije School en genoot daar een onbekommerde jeugd, waarin paardrijden – en daarna jongens – haar grote interesse hadden. Dat veranderde, toen ze na de schooltijd een half jaar in Stuttgart op het Jugendseminar was en daar onder de indruk van de priester Benesch in de Christengemeenschap was. Haar eigenlijke kunstzinnige interesses kwamen bij haar daaropvolgende beroepskeuze om de hoek kijken: zij besloot euritmie in Den Haag te gaan studeren. Dat duurde niet lang, want al gauw was ze in verwachting van haar oudste dochter Anna-Sterre en trouwde met Peter Scheers. Er volgde hun zoon Rijkhart, maar het huwelijk hield niet lang stand.

Nu brak een lange tijd van volhardend doorvechten tegen de nadelen van het alleenopvoedend moeder zijn. Haar enorme, zelfbewuste doorzettingsvermogen maakten het haar mogelijk om haar euritmie-studie toch af te maken en euritmieles te geven naast het bestieren van het huishouden. In het Japans wordt

voor vrouwen als Monica het woord “Otemba” gebruikt: ze was (ook tegen beter weten in) ontelbaar als ze een doel voor haar ogen had. Door haar moderne optreden kon zij goed omgaan met bovenbouwleerlingen. Zij voelde haar basis in het antroposofisch gedachtegoed en beleefde vooral in de euritmie een sterke impuls om hierin vernieuwend bezig te zijn. Daar, waar zij zaken aanpakken kon, daar ging zij voor. Zij ging een partnerschap met haar jeugdvriend Herman van Eldik aan, die een hele grote steun in haar familielevens werd en met wie ze nog twee kinderen kreeg: Zoë en Otis.

Het overeind houden van het familielevens en haar telkens weer onzekere beroepsleven, waarin ze ook in de zorg en in winkels werkte, kostte haar veel kracht, wat nog moeilijker werd toen Herman en zij in 2015 uit elkaar gingen. De eerste symptomen van haar ziekte, die toen verschenen gingen gepaard met een hernieuwd zoeken naar religieuze themas. In deze laatste fase kwam Douwe van Houten in haar leven, met wie ze haar antroposofische denkwereld en religieuze voorstellingen kon delen. In een diep vertrouwen in hem en hun gemeenschappelijke achtergronden heeft ze ons verlaten.

■ Allard Mees

INTERVIEW ANNA MEES: 'IK ZOU RADIO-VERSLAGGEVER WILLEN WORDEN'

Anna Mees werkt als online redacteur bij de NOS. Zij schrijft vooral over binnenlands nieuws en soms over het nieuws over de grenzen. Daarvoor was Anna drie jaar werkzaam op de redactie van De Telegraaf. Enkele van haar verhalen staan regelmatig in de Mezenkroniek. In deze Kroniek zijn dat artikelen over de schrijfster Griet op de Beeck en een Weekendschool voor kinderen.

Jaap: Op je 13e jaar won je een schrijfwedstrijd voor de Volkskrant.

Anna Mees: Ja dat klopt, het was een kinderboekenschrijfwedstrijd. Schrijver Sjoerd Kuiper redigeerde het. Iedereen kon een hoofdstuk van een verhaal schrijven. Een soort estafette in verhalen.

Schreef je vroeger ook in dagboeken of poëziealbums?

Ja, dat vond ik leuk om te doen, maar ik ben niet gelijk na school doorgegaan met schrijven.

Later schreef ik voor de gratis krant Spits theaterrecensies, bij dat project raakte ik betrokken via een vriendin op school. Zij zochten jongeren om naar het theater te gaan en erover te schrijven. Er was weinig tot geen begeleiding, maar de stukjes werden geplaatst.

Tegenwoordig kan ik meerdere kranten gratis lezen bij de NOS. Iedere morgen worden bij de nieuwsdesk de ochtendbladen doorgelezen. Redacteurs die nachtdienst hebben lezen de kranten 's-nachts en een andere redacteur bekijkt de talkshows van die avond. Daar worden dan korte samenvattingen van gemaakt. Het nieuws gaat altijd door. Het eerste Journaal is om 6 uur 's-morgens.

Komt het voor dat er helemaal geen nieuws is?

Nee, er gebeurt altijd wel wat nieuwswaardigs op de wereld. Als er weinig is moet je echt gaan zoeken, vooral in de buitenlandse media.

Laatst was ik voor een excursie in het NOS-gebouw in Hilversum. Ik zag er vele jonge redacteurs werken achter computers. Kun je ook doorstromen binnen de NOS?

Er zijn wel mogelijkheden door te stromen. Ik zou het liefst verslaggever willen worden voor de radio. Of correspondent in Parijs. Ik heb daar gewoond en Frans gestudeerd aan de Sorbonne. Ik was daar laatst en toen klonk er een enorme knal, er bleek een gasexplosie te

zijn geweest in een bakkerij dichtbij. Ik er naar toe met mijn vriend. Er was geen correspondent van de NOS ter plekke, toen heb ik de redactie gebeld en een verslag gemaakt. Het kwam ook live op Radio 3FM. Het vak van correspondent in het buitenland lijkt me erg interessant, maar je moet wel dag en nacht paraat staan.

Wat doe je bij de NOS?

Ik schrijf nieuwsberichten over van alles en nog wat, hou zo nu en dan een liveblog bij (zoals laatst bij de brand van de Notre-Dame) en schrijf meer duidende- en achtergrondverhalen. Daarbij kijken we met name welke vragen er zijn naar aanleiding van het actuele nieuws. Hoe kunnen we er meer duiding aan geven. En af en toe ga ik op pad, zoals naar een zitting van de blokkeerfriezen.

Over de Postacademische Dagblad Opleiding Journalistiek (PDOJ) in Rotterdam van 8 maanden die je volgde. Hoe was die opleiding?

Leuk, iedere dag maakte je een krantje, met redacties Binnenland, Buitenland, Economie, Cultuur, Sport en Rotterdam. We maakten nieuws die bij de redactie pasten, de stukken werden gelezen door de docenten en die corrigeerden de artikelen.

Aan het eind van je stage werd je beoordeeld. Je kreeg diverse opdrachten, moest grote human interest interviews maken en reportages verzorgen. En bezocht je gastcolleges van journalisten als Henk van Es, een datajournalist, Luuk Singers een onderzoeksjournalist. Verder had je vakken als rechten en statistieken. Daarna drie maanden stage bij de Volkskrant en bij De Financiële Telegraaf.

Hoe was het bij De Telegraaf. Op mijn journalistiekschool in Tilburg zeiden ze 'De Telegraaf' schrijft wat de mensen willen lezen.'

Bij mijn opleiding in Rotterdam was De Telegraaf helemaal niet populair als stageplek. Niemand wilde daar stage lopen. Ik had enkele verhalen geschreven die, vonden zij op mijn opleiding wel bij De Telegraaf passen. Eén was er ook gepubliceerd in die krant. Het ging over een schip bij Aruba waar de bemanning niet van boord mocht. Er dreigde een tekort aan voedsel aan boord.

Ik werd door mijn opleiding bij De Telegraaf geplaatst met drie anderen. Ik koos ervoor om bij de Financiële redactie te gaan, die staat vrij goed aangeschreven. Bij De Telegraaf wordt veel nieuws gemaakt en ze zitten heel diep in bepaalde onderwerpen, zoals misdaad en defensie. Daarna kwam ik op de Binnenlandredactie terecht.

De Telegraaf maakt vaak moeilijke en saaie onderwerpen toegankelijk door het makkelijk leesbaar op te schrijven. Dat is best wel knap.

Klopt. Wat ik minder goed vind is dat de krant fel van leer trekt tegen bijvoorbeeld het huidige klimaatbeleid. Daarbij laten ze wetenschappers aan het woord die geleerd zijn of waren aan (olie)bedrijven en soms niet meer in hun veld werkzaam zijn.

Hoe lang ben je bij De Telegraaf geweest?

Drie jaar, eerst een stage, later als freelancer bij De Financiële Telegraaf en daarna op de binnenland redactie.

Toen heb je ook over de Dalai Lama geschreven.

Ik heb hem als PDOJ-student drie dagen lang gevolgd toen hij in Nederland was en heb hem toen ook horen spreken in de Ahoy. Een merkwaardig leven heeft hij, vanaf zijn geboorte was zijn pad al bepaald. Hij schijnt wel wat wereldvreemd te zijn.

Het valt me op dat als mensen eenmaal bij de Omroep werken, zij er tientallen jaren of langer blijven.

Dat geldt niet allen voor verslaggevers die er relatief weinig zijn, maar ook voor Teletekst redacteuren en mensen die voor de Journaals werken. Het vak van verslaggever is erg gewild en als je dat eenmaal bent zijn er weinig mogelijkheden om verder te groeien. Vandaar dat verslaggevers lang aanblijven. Wat me aantrekt in het verslag-

gever zijn? Ik wil graag face-to-face met mensen praten, ter plaatse zijn en minder achter een scherm zitten.

Wat vind je van de Correspondent en andere digitale media? Zij proberen verder te kijken dan de waan van de dag, volgens hun eigen credo.

De Correspondent lees ik niet zo vaak, maar ik vind het wel cool dat ze verder kijken dan het dagelijkse. Zij definiëren als nieuws datgene wat afwijkt en daar willen ze juist niet over schrijven. Ze willen de wereld laten zien zoals die is en dan is alleen het nieuws volgen, te beperkt in hun ogen. Ik lees het niet vaak, omdat het voor mij die juist wel het nieuws moet volgen minder relevant is. Soms vind ik de verhalen ook erg persoonlijk en te lang.

Als ik op vakantie ben volg ik vaak bewust een tijdje geen nieuws. Wat dat betreft ben ik geen nieuwsjunk. Als ik werk volg ik wel van alles.

Wat doe je buiten de journalistiek?

Eind mei wordt mijn eerste baby verwacht daarvoor doe ik yoga. Ook houd ik van hardlopen en zwemmen. Vorige jaar heb ik de Ropa run (Rotterdam-Parijs) gelopen en daarmee geld ingezameld voor kankerpatiënten. Drie dagen en nachten, zes uur lang hardlopen en daarna zes uur rust. Je loopt in een estafette, steeds stukken van 10 minuten.

Wat vind je van de Mezenkroniek? Welke stukken lees je vooral.

Ik lees graag de stukken over projecten van Mezen, zoals het filmarchief van Jonathan Mees, leuk. Soms ook de In Memoriams. En familienieuwtjes.

■ Jaap Mees

NAGEDACHTENIS EMS TEYCHINE-MEES

Als nagedachtenis aan Ems Teychine-Mees werd er in het voorjaar van 2019 in het gemeentehuis van Zierikzee een tentoonstelling van haar schilderijen gehouden.

Hond van Ems

ROSULA MEES (27-03-1994 TE DEN HAAG):

DANKZIJ HET VAN DER DUSSEN FONDS NAAR AUSTRALIË

Ik ben werkzaam in de horeca bij het visrestaurant "Vigo" bij mij in de buurt.

Daar werk ik nu bijna 3 jaar. Daarvoor heb ik de opleiding MBO lagere hotel school gedaan en mijn diploma behaald. Na mijn opleiding ben ik meteen gaan werken, daarvoor heb ik ook vaak werk gehad en dan soms weer niet. Totdat ik bij mijn huidige baan terecht kwam.

Ik heb lang gespaard voor een reis naar Nieuw-Zeeland en Australië om vrijwilligerswerk te doen.

Met veel tegenslagen had ik na 4 jaar sparen eindelijk het bedrag bij elkaar om te kunnen gaan. Het was voor mij een hele belangrijke levenservaring omdat ik dit al sinds mijn 16e heel graag wilde doen en ik ben blij dat ik uiteindelijk mijn droom heb waar kunnen maken.

In Australië heb ik vrijwilligerswerk gedaan met dieren.

Ik heb er echt veel geleerd en de mensen daar leven zo anders dan hier. Ik ben blij dat ik dit met mijn eigen ogen heb kunnen zien. Na Australië ben ik de laatste drie weken naar Indonesië (Bali) geweest met mijn vriend en mijn zus Febronia en haar vriend.

In die tussentijd heb ik zeker nagedacht wat ik verder moest doen om carrière te maken in iets wat ik leuk vind.

Familiefonds

Nadat ik terug kwam ben ik meteen weer gaan werken in het zelfde restaurant en heb ik besloten om verder te studeren omdat ik het vak gewoon super leuk vind en hierin wil doorgroeien.

Toen ik me had ingeschreven bleek het kostenplaatje groter te zijn dan dat ik had uitgerekend. Ik had wel al ruim de helft bij elkaar gespaard.

Mijn vader wees erop dat er een familiefonds bestond voor zulke zaken. Toen heb ik Joost en Madeline een mail gestuurd om te vragen of zij mij hierbij konden helpen. Ik kom mijn geluk niet op toen ik hoorde dat zij bereid waren om mij hierbij te helpen.

Na deze opleiding kan ik hogerop komen in mijn carrière en wie weet ooit iets voor mij zelf beginnen.

Ik hoop jullie jongere Mezen te hebben geïnspireerd om verder te studeren en reizen.

■ Rosula Mees

Vervolg Nagedachtenis Ems Teychine-Mees

HEDDY HONIGMANN: IK HOUD VAN DE MENSEN DIE IK FILM

Heddy Honigmann(1951) hoort al jaren bij de top van de documentairemakers. Niet alleen in Nederland, maar ver daarbuiten. **Buddy**, haar nieuwste film laat dat zien. Over de relatie van zes mensen met een beperking en hun trouwe hulphonden. Dit interview gaat over **Buddy**, **Het Ondergrondse Orkest**, een van mijn favoriete documentaires, **Metaal en Melancholie** en haar werkwijze. De mens staat altijd centraal bij Honigmann, met een oprechte voorkeur voor de underdog.

Heddy Honigmann

Een scène uit haar laatste documentaire **Buddy**. Een man met posttraumatische stress, opgelopen in een oorlog, zit met zijn vrouw buiten op een bank. Mister, zijn begeleidingshond houdt alles in de gaten wat er om hen heen gebeurt. De man vertelt aan Heddy Honigmann, buiten beeld, over zijn syndroom. Het kost hem zichtbaar moeite. Heddy vraagt op quasi ernstige toon: heb je het wel eens aan je hond verteld. De man schiet in de lach. Het is een typische Honigmann vraag op een onverwacht moment. Het lijkt naïef, maar het breekt het ijs. Het moment is goed gekozen, maakt het gesprek lichter en getuigt van mensenkennis.

Buddy, is een film over zes mensen met hun blindengeleidehonden, hoe kwam je op het idee?

HH: 'Het zijn geen blindengeleidehonden, maar hulphonden. Er zijn slechts twee blinden die ik film en andere mensen met een handicap, waaronder een autistische jongen van 11 met een zeldzame oogziekte. Dit zijn zes verschillende honden die nooit afhaken, zo zijn ze getraind. De honden helpen met deuren opendoen, uitkleden, het omdraaien in bed. Een van de personages zegt het is als in een huwelijk, je kunt geen trap geven tegen de hond. Je moet ze koesteren. Er zijn zes karakters en zes verschillende

Buddy

Het idee kwam doordat ik een reclamespot zag over een soldaat die een dode collega op de grond ziet liggen. Hij wil hem helpen maar kan het niet en plotseling wordt hij gelikt door een hond. Het gaat over die soldaat met een posttraumatisch stress syndroom. Daarna ging ik erover lezen, er worden diverse honden getraind voor verschillende aandoeningen en ziektebeelden. Ik heb een synopsis ingediend voor het programma Teledoc. De documentaire wordt geproduceerd door vriend en collega John Appel (André Hazes, zij gelooft in mij, de Player). Samen richtten wij ooit De VOF Appel & Honigmann op.'

We draaiden veel met een gimbal, een soort kleine steadycam die het filmen stabiel maakt. Zo konden we in een vloeiende beweging van de mens naar de hond komen. Of rennen met de hond. Ik vond het belangrijk dichtbij de honden te blijven.'

Het Ondergronds Orkest

Metro Parijs

Dit weekend was ik in Parijs en zag daar een trompettist spelen in de metro, ik dacht meteen aan Het Ondergrondse orkest, een van de beste documentaires van jou vind ik. Over uitstekende musici die hun geld verdienen in de metro's en straten van Parijs. Het is ook een van jouw favorieten begreep ik.

H.H: 'Dat klopt. We hadden een vergunning gevraagd om in de metro te filmen van de Nederlandse ambassadeur in Frankrijk. Twee jaar lang hebben we gewacht voordat we konden filmen, we kregen maar geen toestemming, mede door aanslagen in die tijd(1997).

De musici zijn niet geliefd bij de autoriteiten, maar meestal wel bij de passagiers. Ik hield contact met de musici en zocht ze regelmatig op. Ik liep maandenlang door de metrogangen op zoek naar goede musici.'

Heel bijzonder was een scène met een vriend van de harpist, hij bezoekt een man die hij kent. Een Afrikaan die in een kamp heeft gezeten.

H.H: 'Hij woont in een piepklein kamertje, ik zei hem het is de kleinste kamer dat ik ooit heb gezien, maar alles zit erin. Hij antwoordt dit is geen kamer maar een cel. Toen begreep ik dat hij ooit in de gevangenis had gezeten en kwamen we op zijn verhaal.'

Het Ondergronds Orkest

Ook prachtig is de scène van twee zwarte musici en een blanke musicus. Ze zingen in de metro: 'Try a little tenderness'. Van Otis Redding.

H.H: 'Dat was mijn verzoek, ze moesten het lied meerdere keren zingen. Om hun keel te verwarmen, zo zei een van hen. In die tijd konden wij reactie shots van de reizigers in beeld brengen. De gedeelten in de metro zijn met een verborgen kleine video camera gemaakt en verschillende microfoons waren verstopt in kop telefoons en tassen. Pjotr van Dijk, de geluidsman waarmee ik vaak werk had dit bedacht. Het geluid moest klinken alsof het in een orkestzaal was, dat staat op de laatste pagina van mijn synopsis. De metrogeluiden mochten niet afleiden. Onder de grond werd gedraaid op video met een kleine camera en boven de grond op film.'

Het moet een vreselijk moeilijke film geweest zijn om te maken, met voortdurende controle door surveillance camera's in de metro en politie.

H.H: 'We vielen zo min mogelijk op omdat we niet als groep opereerden, maar op enige afstand van elkaar. De cameraman zorgde ervoor dat de eerste minuten van de tape leeg was, als de politie wilde dat wij de video terugdraaide, dan konden ze niets zien. Onder de grond draaiden we ongeveer een week.'

De eindscene is een van de mooiste die ik ooit zag in een film. Een Algerijnse zanger met een introvert gezicht loopt door de straten van Parijs. Hij zingt een lied over hoe het voelt om een vluchteling te zijn. Je kunt het alleen begrijpen als je het bent. Het lied gaat door merg en been. Het gezang gaat over in een scène over schoonmakers die de straten schoonspuiten. Een ware catharsis.(J.M.)

The Underground Orchestra

Krakemikkig

Nu over een andere film **Metaal en Melancholie(1994), je doorbraak film in Nederland. Over taxichauffeurs die wat bijverdienen in oude krakemikkige taxi's in Lima. Waar stond de camera?**

H.H: 'De stoel naast de chauffeur hadden we weg gehaald en vervangen door een bankje. Ik zat tussen de camera en de voorruit in geplakt. Ook had de cameraman een constructie gemaakt van een houten plank met een gat erin waar de kop van de camera inpaste. Die plank leunde op de passagiersstoel en zo kon de camera op de plek terechtkomen waar het hoofd van een passagier zou zijn geweest.

In een scene zit een chauffeur met een Indiaans gezicht die geen woord spreekt. Maar dat hoeft ook niet, zijn gezicht spreekt boekdelen.

H.H: 'Op dat moment in de auto kreeg ik het idee om het zo te doen. Die man had zo'n triest en melancholiek maar mooi gezicht. Na afloop was hij verbijsterd, we zouden toch een gesprek hebben? Dat was het ook, een gesprek in stilte.'

Metaal en Melancholie

Gezichten zijn belangrijk in je films, je neemt alle tijd om ze goed in beeld te brengen.

H.H: 'Ik wilde de chauffeurs filmen zoals ze zijn in het dagelijks leven. Zij vormen het middelpunt en de stad is op de achtergrond. Soms komt de stad in de taxi, als mensen iets willen verkopen bijvoorbeeld. De oude kra-kemikkige taxi's zijn nu vervangen door kleine nieuwe auto's. De karkassen zijn nu verboden.'

Honderd jarigen

Ik las dat je bezig was met een film over mensen van honderd jaar en ouder. Komt die van de grond?

H.H: 'Ja, daar ben ik al mee bezig. Twee maanden geleden zijn we begonnen hiermee in Los Angeles en New York. We hebben al vier personages gefilmd. Van de oorspronkelijke zes mensen die ik had gekozen, is er nog maar één over. Een seks therapeute in New York, die zelfs nog werkt. Het Filmfonds vroeg of ik een ander script wilde schrijven. Hoe meer ervaring ik heb met het filmen, hoe minder zin ik heb om de dingen op papier te zetten.'

Je kunt ook nooit precies weten wat je allemaal tegenkomt tijdens het draaien.

H.H: 'Dat is zo, maar je kunt wel de kern van waar je naar op zoek bent opschrijven. Dat zou genoeg moeten zijn. Ik heb een lange brief geschreven naar het Fonds, met andere opinies van 14 collega's over het documentaire maken en het schrijven van een script. Een goed scenario hoeft helemaal niet te betekenen dat het ook een goede film wordt. Er zijn ook een paar gespecialiseerde scenaristen die voor jou een script kunnen schrijven. Dat is bekend bij het Filmfonds. Een synopsis met de essentie van waar de film over gaat zou genoeg moeten zijn. Voor jezelf moet je dat weten voordat je gaat draaien.'

Nieuwsgierig

Ik las in een interview over je werkwijze ...'oprechte interesse hebben, eerlijk zijn, aandachtig luisteren en geduld hebben'.

H.H: 'En heel nieuwsgierig zijn. Ook als de personages niet vertellen wat je echt zoekt, moet je toch goed blijven luisteren. Soms kom je dan ergens uit wat beter is dan je had verwacht. Neem de musici in Het Ondergronds Orkest. Ik had ze meerdere songs horen zingen op diverse plekken, je kent hun stemmen. Toen zongen ze de prachtige song 'Try a little tenderness' van Otis Redding.

In een interview gezien op YouTube met journalist Hans Beerekamp en filmmaker Jiska Rickels (Four Elements) zeg je: 'Ik denk dat ik mensen film die sterker zijn dan ik'

H.H: 'Dat is nog steeds zo, iemand die bij me was zei dat

Buddy

heb je nooit eerder gezegd in een interview. Ik was zelf ook verrast. Het is waar, waarom zou je mensen filmen als ze niet interessanter zijn dan jijzelf. De 100 jarigen bijvoorbeeld zijn sterk, maar ook wijs en interessant. Ze leven vaak nog met een doel. Vanaf het draaien van Metaal en Melancholie heb ik een improvisatie dag gevraagd. Zodat ik dingen kan uitproberen.'

Liefdevol

In documentaire maken worden net als in fictie de personages gecast.

H.H: 'Precies. Als je drie of vier sterke karakters hebt, kan je film eigenlijk niet meer stuk. De mensen in de film zijn de pilaren in de film die de documentaire moeten dragen. In m'n film El Ovido zit een oude man die een leerlooier is. Iemand had mij verteld er is een winkel in het centrum van Lima die 'Tassenkliniek' wordt genoemd. Uren lang heb ik gezocht naar deze winkel. Het is de scène waarin een oude man zit te werken achter een naaimachine. Hij bleek een boeiend verhaal te hebben. Soms weet je van te voren weinig van de mensen die je filmt, andere keren worden de personages grondig geresearched.'

Je filmt op een liefdevolle manier met een grote betrokkenheid bij de mensen die je in beeld brengt. Zit daar een levensvisie achter, wat is je bron?

H.H: 'Toen ik de van Praagprijs kreeg, een prijs van het Humanistische verbond, vroeg ik me af waarom ik hem kreeg? Er zit een soort liefde in m'n films voor de mensen voor de camera. Mij werd wel eens gevraagd waarom ik geen nare mensen filmde, maar ik kan geen mensen filmen waar ik niets om geef. Ik houd van de mensen die ik film.'

Ik vind dat er te vaak ook in festivals als IDFA en IFFR vele verontrustende films worden geselecteerd die sociale misstanden aan de kaak stellen. Dat is ook belangrijk, maar soms is het te veel. Net alsof een film over een minder beladen onderwerp niet de moeite waard kan zijn. Ik verzet me tegen die tendens.

H.H: 'Dat kan ik niet zo zeggen, dat zou je moeten onderzoeken. Daar zou je een stuk over moeten schrijven. Ga naar veel documentaires op IDFA en vraag makers hierover. Mijn films gaan vaak over de mensen die zich verzetten tegen hun omstandigheden. In het IFFR in Rotterdam was ooit een programma over nare verontrustende films, maar toen vroeg ik waarom er niet een programma is over lieve films.'

Wederzijds vertrouwen

Honigmann heeft een zwak voor de underdog. Een paar voorbeelden: in Het Ondergrondse Orkest film zijn goede musici te zien, die genooddaakt zijn in de metro en op straat hun geld verdienen. In Metaal en Melancholie gaat het over middenklassers in Lima die gedwongen zijn om taxi chauffeur te zijn om het hoofd boven water te houden. In El Ovido (vergetelheid), ook in Peru gefilmd, zien we straatkinderen, die handstanden maken

op een zebra bij de stoplichten om een centje te verdienen. Ook heeft ze een barmhartig oog voor een kleine jongen die schoenen poetst op straat. Op Heddy's vraag of hij dromen heeft, schudt hij zijn ernstige gezicht. Bij het researchen van informatie over Heddy Honigmann, las ik een artikel van Hans Beerekamp, ex filmcriticus bij NRC Handelsblad. Als introductie bij de DVD box van Honigmann in Focus: "Als een filmmaker oprecht nieuwsgierig en geïnteresseerd is in de mensen voor zijn camera, kunnen er binnen het kader van intimiteit en wederzijds vertrouwen dat tussen de maker en zijn personages ontstaat, prachtige wondertjes geschieden. Van een dergelijke band is meestal overduidelijk sprake in de ontmoetingen tussen Heddy Honigmann en de mensen voor haar lens."

■ Jaap Mees, december 2018
(geschreven voor de Dutch Director's Guild)

FINANCIËEL VERSLAG 2018 S.G.M.

Inkomsten	
Rente	5,54
Contributies	2.670,00
Totaal Inkomsten	2.675,54
Uitgaven	
Administratiekosten	151,50
Kroniek	4.349,39
Schilderijen Opslag	1.791,56
Reservering Mezendag	0,00
Totaal Uitgaven	6.292,45
Nadelig Saldo 2018	-3.616,91
Banksaldi per 1.1.2018	43.306,70
ABNAMRO	776,64
Robeco	42.530,06
Banksaldi per 31.12.2018	39.689,79
ABNAMRO	3.154,19
Robeco	36.535,60

■ Barend Mees

BAUHAUS EXPOSITIE IN MUSEUM BOYMANS

In Museum Boijmans Van Beuningen was van t/m 26 mei de grote overzichtstentoonstelling 'Nederland Bauhaus – pioniers van een nieuwe wereld' te zien. In 2019 is het 100 jaar geleden dat het Bauhaus werd opgericht, de revolutionaire kunst- en ontwerpschool waarvan de invloed nog steeds voelbaar is. Met ruim 800 kunstwerken, meubels, keramiek, textiel, foto's, typografie en architectuur, gaf het Rotterdamse museum inzage in de inspirerende wisselwerking tussen Nederland en het Bauhaus door de jaren heen.

Dromen van een nieuwe wereld en zoeken naar eenvoud en functionaliteit behoren tot de beginselen van het Bauhaus. In 1919 stichtte architect Walter Gropius in het Duitse Weimar de revolutionaire academie voor architecten, kunstenaars en industrieel ontwerpers. In een tijd dat alleen een kleine bovenlaag zich kostbare en door kunstenaars vormgegeven producten kon permitteren, werkte het Bauhaus vanuit het ideaal om een mooi en functioneel design voor iedereen bereikbaar te maken. Beroemde kunstenaars als Paul Klee, Wassily Kandinsky, László Moholy-Nagy en Oskar Schlemmer maakten deel uit van het lerarenkorps.

Berlage

Ook Nederlandse kunstenaars droegen bij aan het specifieke karakter van het Bauhaus. Al vóór de oprichting waren H.P. Berlage, Mathieu Lauweriks en Johan Thorn Prikker lid van de Deutsche Werkbund. De grensverleggende opvattingen van deze organisatie over de samenwerking tussen kunstenaars, architecten en de industrie vormen een belangrijke inspiratiebron voor het Bauhaus. De Stijl, het tijdschrift van o.a. Theo van Doesburg, Piet Mondriaan, Gerrit Rietveld en J.J.P. Oud werd door alle docenten en studenten aan het Bauhaus gelezen. Onder invloed van deze kunstenaars evolueert het Bauhaus in korte tijd van het expressionisme naar het modernisme. Na twee gedwongen verhuizingen – in 1925

naar Dessau en 1932 naar Berlijn – sluiten de nazi's de school in 1933. Een dertigtal studenten en docenten vertrekt naar Nederland. Ze worden hier actief in kunst- en ontwerponderwijs, richten werkplaatsen op en ontwerpen voor de Nederlandse industrie. De baanbrekende uitgangspunten van de opleiding, later wereldwijd van grote invloed, hebben ook in Nederland nadrukkelijk weerklank gevonden in architectuur, vormgeving en het ontwerponderwijs.

Dora Mees

Door het Stedelijk Museum waren reeds vanaf 1932 regelmatig tentoonstellingen georganiseerd van Bauhaus-studenten, -docenten en -volgelingen. Directeur Willem Sandberg bleef ook na de Tweede Wereldoorlog moderne functionele meubelen en interieurs promoten; vormgeving die toen steeds vaker door de culturele elite als de 'goede vorm' werd bestempeld. Zo vond in 1952-53 een tentoonstelling Mens en huis plaats, waarin kindermeubelen van binnenhuisarchitecte Dora Mees (G 11-2) waren opgenomen. Dora Mees woonde in een Rietveldhuis (foto) met haar man Wouter en vier kinderen. Museum Boijmans Van Beuningen heeft deze opstelling nagebouwd als onderdeel van de 'Nederland - Bauhaus – pioniers van een nieuwe wereld' tentoonstelling. Zie bijgaande foto.

STICHTING VAN DER DUSSEN VAN BEEFTINGH FONDS, FAMILIEFONDS VAN DE FAMILIE MEES.

DOELSTELLING: HET ONDERSTEUNEN VAN LEDEN VAN DE FAMILIE MEES.

VOOR WIE IS DE ONDERSTEUNING BEDOELD?

- *1- Voor hulp aan mensen met financiële problemen in het dagelijks leven. Dit is onze eerste focus. Behoeftes aan financiële hulp kan verschillende oorzaken hebben en kan tijdelijk of structureel zijn.
- *2- Voor een bijdrage aan opleiding, cursus, bijscholing, stage of studie(reis).
- *3- Voor een bijdrage aan restauratie of aanschaf van een belangrijk voorwerp of onmisbaar instrument.
- *4- Voor een bijdrage aan een bijzonder doel, zoals bijvoorbeeld een vrijwilligers project op cultureel, kunstzinnig, maatschappelijk of wetenschappelijk gebied, waar een familielid persoonlijk bij betrokken is en die dit, behalve met eigen, praktische inzet ook financieel zou willen steunen.
- *5- **Voor een zogenaamd 'Jonge-Mezen-Project'.** Hierbij kunnen jonge Mezen, of kinderen van 'Mees-Moeders', een bijdrage vragen voor een speciaal project op het gebied van bijvoorbeeld kunst en cultuur, wetenschap en extra studie, maatschappelijke projecten en sport.
Wij willen jonge Mezen aanmoedigen om de vleugels uit te slaan, de horizon te verbreden, levenservaring op te doen of om zich in te zetten voor anderen.

In de afgelopen jaren hebben heel wat jonge Mezen met hulp van het fonds een ideaal kunnen realiseren. In de kronieken van onder andere 2017 staan verslagen waaruit veel enthousiasme en voldoening blijkt. Diverse jongeren trokken voor vrijwilligersprojecten naar Oeganda, Kenya, India, één naar een Amerikaanse Highschool, een Deense nicht ging naar Brazilië voor een educatief muziek- en dansopleiding, een jonge neef kon doorgroeien naar een hoger hockey niveau, een Canadese nicht kon beginnen met een architectuur studie, anderen met vervolgstudies in Antwerpen en Rotterdam. Daarnaast was er natuurlijk de financiële hulp in probleem situaties.

Wij denken dat Sara Anna Barbara van der Dussen van Beefthingh - Mees, de 'oermoeder' van dit fonds (1797-1880), als ze nu leefde, zich zou verheugen als door haar schenking ook jonge mensen ervaringen opdoen waar ze hun verdere leven plezier van kunnen hebben.

Wie in aanmerking wil komen voor een bijdrage uit het fonds, wordt gevraagd ons liefst per email een brief te sturen met een beschrijving van de situatie en het probleem (in geval *1), de opleiding, cursus of studie(reis) of het project met een eerste inschatting van de kosten, een korte toelichting en motivatie.
Daarna volgt een gedetailleerd traject met het bestuur. In alle gevallen beslist het bestuur.

Met hartelijke familiegroet,

Madeline ter Horst-Mees, voorzitter, madelineterhorst@gmail.com, 020-6128126
Joost Mees, penningmeester, joost.mees@mdhi.nl

STICHTING VAN DER DUSSEN VAN BEEFTINGH FONDS,
MEES FAMILY FOUNDATION
GOAL: TO SUPPORT MEMBERS OF THE MEES FAMILY

FOR WHOM IS THIS SUPPORT MEANT?

- *1- To help those who are having financial problems in daily life. This is our first goal. Financial need may be caused by different circumstances, temporary or structural.
- *2- To contribute to the cost of training or retraining, internships, or study abroad.
- *3- To contribute to the restoration or purchase of an important object or indispensable instrument.
- *4- To contribute to a particular objective such as, for instance, a volunteer project of a cultural, artistic, social or scientific nature, with which a family member is personally engaged and which he or she wants to support not only by personal commitment, but also financially.
- *5- **To support so-called “Young Mees Projects.”** This means that young family members, including children of “Mees Mothers,” can apply for a contribution to a special project, for instance, in the arts or sciences, additional study, a social project, or sports.
We want to encourage young family members to spread their wings, broaden their horizon, gain life experience, or make a commitment to help others.

We think that, if she were alive today, Sara Anna Barbara Van der Dussen van Beeftingh - Mees, the founder of this Fund, would rejoice if she could see that young people also benefit from her donation by gaining experiences that are important for the rest of their lives.

If you want to be considered for a contribution from the Fund, we ask that you send an application, preferably by email, with a description of the situation or problem, the training, course, or study abroad, with a first estimate of the cost, a brief explanation and the reason why you want to do this. This will then be reviewed by the Board which will make the final decision.

Warm Family greetings,

Madeline ter Horst - Mees, President, madelinetorhorst@gmail.com, +31-20-6128126
Joost Mees, Treasurer, joost.mees@mdhi.nl

KAIROS EEN LEZING OVER BEZIELDE TIJD

De filosoof en schrijver Joke Hermsen komt op zaterdag 13 april in Het Kantoor van Nu in Gouda een lezing houden over Kairos de bezielde tijd. Kairos was “de Griekse God van het geschikte moment.” De filosoof Charles Taylor onderscheidt diverse belevingen van tijd. De gewone of profane tijd die je kunt zien op de klok. Dan is er nog de eeuwige of hogere tijd, waar bijvoorbeeld monniken in leven. Om dichterbij de eeuwigheid te komen.

Vanaf de 17e eeuw met name door de opkomst van de wetenschap is vooral de profane seculiere tijd gangbaar geworden. De mythische dimensie in tijd die ons bezielt, in het geloof en in de kunst met name, kwam op de achtergrond.

In deze seculiere tijden waarin we nu leven blijft de mens verlangen naar de mythische, sacrale tijd. De mens is altijd op zoek naar een zinvolle manier van zijn tijdsbesteding.

Tijd is zo wie zo een rekbaar begrip. Het is vooral praktisch het bestaan in te delen in minuten, uren, dagen, weken en jaren. Bij een wortelbehandeling bij de tandarts kan een uur erg lang duren. Voor wie een goed televisie programma ziet of een mooi boek leest, lijkt datzelfde uur snel voorbij te zijn.

In de kunst als je een artikel of boek schrijft, muziek maakt of een film aan het monteren bent, lijkt het alsof je in een andere tijd terecht komt. De tijdsbeleving is intenser en de uren vliegen voorbij.

Volgens Joke Hermsen heeft de kloktijd ons van een meer subjectieve, creatieve en vooral diepzinnigere benadering van tijd vervreemd. We leven in een tijd met veel prikkels door het gebruik van de smart-phone, Internet en sociale media. De betere communicatie mogelijkheden zijn zeker een grote verworvenheid. Maar als je op straat loopt of in de trein zit, lijkt het alsof bijna iedere reiziger in de ban is van zijn kleine scherm. Als we niet uitkijken worden we geleefd door de moderne techniek in plaats van andersom.

Met als gevolg een grotere rusteloosheid, overwerkte mensen en burn outs.

Hoe kun je weer in contact komen met je diepere, ware zelf? Door ten eerste af en toe de telefoon weg te leggen en de computer uit te zetten, iets creatiefs te gaan doen, te wandelen in de natuur of te mediteren. En door niet iedere stilte op te vullen of altijd het gevoel te hebben iets nuttigs te moeten doen.

De Romeinse denker/ staatsman Marcus Cato zei het op zijn manier: ‘Nooit is de mens actiever, dan wanneer hij niets doet. Want pas vanuit die rust en ervaring van een innerlijke tijd, kan de geest tot nieuwe inzichten komen’.

<https://hetkantoorvanu.nl/product/kairos-als-bezielde-en-aandachtsvolle-tijd/>

■ Jaap Mees, 2019

WEEKENDSCHOOL: RECHTER SPELEN EN LEREN OVER STRAFRECHT

Hoe kunnen kinderen voor wie het niet vanzelfsprekend is om thuis over studies en beroepen te praten, toch ontdekken welke mogelijkheden er bestaan voor later? Om die vraag draait het bij de IMC Weekendschool, die twintig jaar bestaat. In twee decennia werden een kleine 2500 leerlingen opgeleid en nu breidt de school flink uit.

Iedere zondag krijgen scholieren tussen de 10 en 13 jaar uit de armste wijken les van advocaten, architecten, artsen, kunstenaars en ondernemers. Het doel is de kinderen te motiveren hun best te doen op school en uiteenlopende vakgebieden te leren kennen. Sinds kort worden de gastlessen ook doordeweeks gegeven op dertien basisscholen.

Bijvoorbeeld bij de Caleidoscoopschool uit Almere. Na lessen over strafrecht op school gaan ze opgetogen naar de rechtbank in Lelystad. Daar mogen ze al hun vragen stellen en behandelen ze zelf twee zaken.

“Hoe oud was de jongste verdachte?”, “Gebruiken jullie een hamer?” en “Wat was uw ergste zaak ooit?” vragen twaalfjarige leerlingen in de rechtbank in Lelystad. Rechter Heleen Bos vertelt over een uitspraak in een ingewikkelde moordzaak, waarbij de zaal vol zat met emotionele familieleden van de verdachte. De oefenstrafzaken van de leerlingen gaan over een woninginbraak en diefstal van een broodje.

‘Drie dagen niet gegeten’

De leerlingen die het eerst aan de beurt zijn, trekken gielend hun toga's aan. Rechtbankbode Jordy doet de deur van de zittingszaal open. “Goedemorgen allemaal, wilt u gaan staan? De rechter komt binnen.”

De verdachte bekent onmiddellijk dat ze het broodje gestolen heeft. Waarom, wil rechter Melih weten. “Onze kinderen hadden eten nodig en ik heb geen geld. Het was oud brood, ik dacht dat het weggegooid zou worden”, antwoordt de verdachte. “Ik deed het uit liefde voor m'n kinderen. Ze hadden drie dagen niet gegeten. Ja ik heb er spijt van en doe het nooit meer.”

“Wie heeft dit geschreven? Daar heb ik echt respect voor!” Timo (12) over het Wetboek van Strafrecht

Fenna, die officier van justitie speelt, wil dat de kinderen uit huis worden geplaatst. “Jullie kunnen niet goed voor ze zorgen.” De rechter onderbreekt. “Ik snap dat jullie je zorgen maken, maar in het echte leven kan een officier

van justitie dit niet eisen in een strafzaak. Dat bespreken we bij een familierechter.”

Op fluistertoon overleggen de officieren, terwijl rechter Bos de maximale geldboete voor diefstal opzoekt in het Wetboek van Strafrecht. “Wie heeft dit geschreven?” vraagt Timo. “Daar heb ik echt respect voor!” Rechter Bos vertelt dat dat meerdere mensen zijn. En dat strafrechters het niet uit hun hoofd hoeven te kennen. Dan spreekt Fenna de eis uit: “Vijftig uur taakstraf bij de bakker en hulp van de reclas...dinges. Ja, de reclassering.”

Rechtvaardigheid

De rechters overleggen in de raadkamer. Een leerling vraagt zich af of het in het echt ook zo lang duurt. De rechters komen terug en veroordelen de verdachte tot 25 uur werken bij de betreffende bakker en begeleiding door de reclassering. Een paar leerlingen klappen even, maar herinneren zich dan wat advocaat Bas Sijbom ze vooraf had verteld: jammer genoeg wordt er niet geklapt bij een uitspraak.

Ze leren voor later, maar weten vaak niet wat er later kán. Weekendschool-oprichter Heleen Terwijn

Na vier minizittingen vertelt Ocean (12) dat hij rechtvaardigheid belangrijk vindt. Het beroep van advocaat spreekt hem wel aan. “Dan kan je iemand verdedigen die iets niet gedaan heeft of proberen dat hij een zo laag mogelijke straf krijgt als ‘ie het wel heeft gedaan.’”

Oceans vriend Melih wilde eerst ingenieur worden, maar neigt nu iets meer naar rechter. “Want die is eigenlijk de baas. Hij moet goed nadenken of een verdachte schuldig is of niet.” Melih heeft vmbot advies, dus een rechtenfaculteit ligt nog niet binnen handbereik.

Maar dat maakt niets uit, zegt Weekendschool-oprichter en directeur Heleen Terwijn. “Veel van onze gastdocenten waren zelf stapelaars. En een van de alumni wilde eerst architect worden, maar werd grafisch vormgever.” Het gaat erom dat hun nieuwsgierigheid geprikkeld wordt, dat ze werelden leren kennen, vinden wat bij ze past en een goede plek innemen in de samenleving, zegt de directeur die van huis uit psycholoog is.

“Al experimenterend leer je. School bereidt leerlingen voor op diploma. Ze leren voor later, maar weten vaak

De rechter in overleg.

niet wat er later kán. Door de Weekendschool gaan ze onderwijs zien als een middel en niet als een doel.”

Heleen Terwijn Anna Mees | NOS

Terwijn kwam op het idee toen ze in de jaren negentig toekomstverwachtingen van kinderen in de Amsterdamse Bijlmer onderzocht. Ze zag veel nieuwsgierigheid en enthousiasme. “Op 10-jarige leeftijd kunnen kinderen cognitief al veel en zijn ze heel ontvankelijk. Maar motivatie moet je voeden, anders sterft het af. Dat zag ik gebeuren. Dan komt depressie vaak voor en ook criminaliteit. Het is heel moeilijk om nog iets te veranderen als jongeren 16 zijn en het is misgegaan.”

Haar werk is niet zonder resultaat: uit onderzoeken door de Universiteit van Amsterdam (UvA) blijkt dat Weekendschool-leerlingen een meer onderzoekende houding hebben, meer zelfvertrouwen, motivatie en een grotere woordenschat dan kinderen van dezelfde school die op zondagen geen gastlessen volgen.

Poseren in hun toga's Anna Mees | NOS

Ook docenten merkten dit, zegt Terwijn. “De afgelopen jaren heb ik veel telefoontjes gekregen van leraren die wilden weten wat zij van de Weekendschool konden leren.” Daaruit ontstond de proef IMC Basis, voor kinderen uit de armste wijken. Geen lessen in het weekend, maar doordeweeks op school en op speciale locaties zoals musea, ziekenhuizen en rechtbanken. “Er komt minder coördinatie bij kijken en het is goedkoper.” In een jaar tijd ging het project van vier naar dertien basisscholen.

Het nieuwe doel is vijftig, in twee tot drie jaar tijd. “We beginnen in de wijken waar dit het hardst nodig is. De vraag voor de komende tijd is: gaan we door tot in Aerdenhout? En hoe lang gaan we door? De activiteiten zijn aanvullend, zijn de resultaten dat ook?” Dat laatste moet blijken uit onderzoek van een consultancybureau dat dit najaar verschijnt. En uit meerjarig onderzoek door de UvA.

De twaalfjarige Hajar van de Almeerse Caleidoscoopschool stak er in ieder geval iets van op, vertelt ze in de rechtbank in Lelystad. Ze draagt een shirt met daarop in gouden letters: ‘follow your dreams’. Ze wilde al architect worden, omdat ze van tekenen houdt. Bij de gastlessen architectuur kwam ze erachter dat ze daar ook rekenen voor nodig heeft. “Daar ben ik al goed in, maar ik ga nóg beter m'n best doen.”

De Weekendschool bestaat inmiddels ook over de grens. In drie Brusselse wijken staan zusterscholen (Toekomstatelier/Atelier de l'Avenir) en in Hamburg opent er eind deze maand een (Weekendschool Deutschland).

De Nederlandse stichting werd opgericht met geld van fliethandelaar IMC en wordt nu ook gefinancierd door bedrijven, fondsen en sponsors.

■ Anna Mees

STICHTING GESLACHT MEES

Genealogie Hans Mees, Neherpark 136, 2264 ZC Leidschendam, tel 070-3866304, jr.mees@hetnet.nl.
Redactieadres Kroniek: Jaap Mees, Westhaven 24 b, Gouda, 0182-603701/ jaapmees@online.nl